

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS DĖL LIETUVOS ŽUVININKYSTĖS SEKTORIAUS 2007–2013 METŲ NACIONALINIO STRATEGINIO PLANO PATVIRTINIMO

2007 m. birželio 19 d. Nr. 654
Vilnius

Vadovaudamasi 2006 m. liepos 27 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1198/2006 dėl Europos žuvininkystės fondo (OL 2006 L 223, p. 1) ir įgyvendindama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. vasario 13 d. nutarimo Nr. 190 „Dėl institucijų, atsakingų už Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2007–2013 metų veiksmų programos įgyvendinimą, paskyrimo“ (Žin., 2007, Nr. 22-840) 2.3 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a :

Patvirtinti Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2007–2013 metų nacionalinį strateginį planą (pridedama).

Ministras Pirmininkas

Gediminas Kirkilas

Žemės ūkio ministrė

Kazimira Danutė Prunskienė

LIETUVOS ŽUVININKYSTĖS SEKTORIAUS 2007–2013 METŲ NACIONALINIS STRATEGINIS PLANAS

Bendras Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2007–2013 metų nacionalinio strateginio plano (toliau vadinama – Nacionalinis strateginis planas) tikslas – žuvininkystės sektoriaus plėtra ir konkurencingumo didinimas užtikrinant ekonominį, aplinkos ir socialinį tvarumą, žuvų išteklių tausojimą ir atkūrimą.

I. LIETUVOS ŽUVININKYSTĖS SEKTORIAUS APŽVALGA

1. Bendroji apžvalga

1. Žuvininkystė Lietuvoje – galias tradicijas turinti veikla. Šalyje plėtojamose 4 pagrindinės žuvininkystės sektoriaus šakos:

1.1. jūrų žuvininkystė (žvejyba Atlanto vandenyne, atviroje Baltijos jūroje ir jos priekrantėje);

1.2. žvejyba vidaus vandenyse;

1.3. akvakultūra;

1.4. perdirbimo pramonė ir rinkodara.

2. Jūrų žuvininkystės sektoriaus apyvarta 2005 metais siekė 187,5 mln. litų (54,3 mln. eurų), žvejybos vidaus vandenyse – 4,1 mln. litų (1,2 mln. eurų), akvakultūros – 13,4 mln. litų (3,9 mln. eurų), žuvų perdirbimo pramonės – 536,4 mln. litų (155,4 mln. eurų) (Nacionalinio strateginio plano priedo (toliau vadinama – priedas) 9 lentelė ir 2 pav.).

Lietuvos žuvininkystės sektoriaus produkcija sudaro labai mažą bendrojo vidaus produkto (toliau vadinama – BVP) dalį (mažiau kaip 1 procentą BVP), tačiau žuvininkystės sektorius yra labai svarbus Lietuvoje.

Žuvų, vėžiagyvių, moliuskų, kitų vandens bestuburių (toliau vadinama – žuvis) ir jų produktų eksportas sudaro apie 1,5 procento bendrojo šalies eksporto ir apie 1 procentą importo. Žuvis ir jų produktai sudaro apie 14,5 procento maisto produktų eksporto ir 15,2 procento importo.

Lietuvos Respublikos statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau vadinama – Statistikos departamentas) duomenimis, 2006 metų pradžioje Lietuvos žuvininkystės sektoriuje dirbo apie 9 tūkst. darbuotojų – apie 0,62 procento visų dirbančių šalies gyventojų. Jūrų žvejybos laivyne dirbo apie 2,1 tūkst. žmonių, iš jų apie 1,5 tūkst. – Atlanto vandenyno, 300 – atviros Baltijos jūros ir 300 – priekrantės žvejybos laivuose. Vidaus

vandenu žvejyboje dirbo apie 300 žmonių, o akvakultūros įmonėse – 440. Žuvų perdirbimo pramonėje – apie 6,3 tūkst. darbuotojų (priedo 1 pav.). Moterys sudaro apie 70 procentų visų sektoriuje užimtų žmonių. Moterų žvejybos įmonėse dirba apie 32 procentai, akvakultūros įmonėse – 26 procentai, žuvų perdirbimo įmonėse – 86 procentai. Daugiausia moterų dirba žuvų perdirbimo pramonės įmonėse, o žvejybos įmonėse tradiciškai dirba daugiausia vyrai.

Žuvininkystės įmonių yra beveik visose Lietuvos apskrityse (priedo 3 pav.), tačiau žuvininkystės veikla svarbiausia Klaipėdos apskrityje dėl šalies gyventojų aprūpinimo šviežiomis žuvimis, o kitose apskrityse – ir dėl kaimo gyventojų užimtumo. Daugelis žuvininkystės įmonių išsidėsčiusios Klaipėdos apskrityje (net 81,3 procento visų žuvininkystės įmonių). Čia išplėtota jūrinė žvejyba, žuvų perdirbimas, žvejyba Kuršių mariose. Kitos žuvininkystės įmonės – akvakultūros ir žuvų perdirbimo – įvairiai pasiskirsčiusios po šalies teritoriją.

3. Kai kurie vidaus vandens telkiniai ir akvakultūros tvenkiniai yra gamtosauginių zonų teritorijose, priskirtose Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms. Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijos yra nustatytos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 8 d. nutarime Nr. 399 „Dėl Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų arba jų dalių, kuriose yra paukščių apsaugai svarbių teritorijų, sąrašo patvirtinimo ir paukščių apsaugai svarbių teritorijų ribų nustatymo“ (Žin., 2004, Nr. 55-1899; 2006, Nr. 92-3635) ir aplinkos ministro 2005 m. birželio 15 d. įsakyme Nr. D1-302 „Dėl Vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, sąrašo, skirto pateikti Europos Komisijai, patvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. 105-3908). Šiose zonose taikomi griežtesni aplinkosaugos reikalavimai, todėl žvejybos ir akvakultūros verslas šiuose vandens telkiniuose patiria tam tikrų suvaržymų ir nuostolių. Ypač daug žalos vidaus vandens telkinių žuvų ištekliams ir akvakultūros tvenkinių savininkams daro šiose teritorijose paplitę saugomi žuvisiai paukščiai. Dėl apribojimų valyti užželiančius tvenkinius nukenčia akvakultūros tvenkiniuose auginamos žuvis.

4. Lietuvos žuvininkystės sektorių administruoja Žemės ūkio ministerija, jos įgaliota institucija Žuvininkystės departamentas prie Žemės ūkio ministerijos (toliau vadinama – Žuvininkystės departamentas) ir Aplinkos ministerija. Kaip nustatyta Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatyme (Žin., 2000, Nr. 56-1648; 2004, Nr. 73-2527), valstybinio žuvininkystės reglamentavimo funkcijas pagal kompetenciją atlieka: 1) Žemės ūkio ministerija – žuvininkystės politikos formavimo, šios šakos valstybinio reglamentavimo ir Europos Sąjungos (toliau vadinama – ES) bendrosios žuvininkystės politikos įgyvendinimo, taip pat žuvų išteklių išsaugojimo ir jų kontrolės funkcijas jūrų vandenyse; 2) Aplinkos ministerija – žuvų išteklių išsaugojimo politikos formavimo vidaus vandenu žuvininkystės vandens telkiniuose, žvejybos taisyklių laikymosi kontrolės funkcijas žuvininkystės vandens telkiniuose. Žuvininkystės departamentas atsakingas už Žemės ūkio ministerijos pavestų uždavinių vykdymą, t. y. racionalios žuvininkystės politikos įgyvendinimą, integruotos regioninės ir struktūrinės politikos žuvininkystės srityje įgyvendinimą (kartu su kitomis valdymo institucijomis), teisės aktų, kurių reikia žuvininkystės sektoriaus plėtrai, rengimą ir

kita. Aplinkos apsaugos agentūra atsakinga už upių baseinų rajonų arba jų dalių, esančių Lietuvos Respublikos teritorijoje, administravimą vandensaugos tikslams pasiekti, koordinuoja poveikio aplinkai vertinimo procesą, kai numatoma statyti užtvankas, hidroelektrines, įrengti tvenkinius, valyti ežerus, priima sprendimus dėl planuojamos ūkinės veiklos leistinumą poveikio aplinkai požiūriu. Aplinkos ministerijos regionų aplinkos apsaugos departamentai išduoda taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimus žuvininkystės tvenkinių ūkiams, taip pat leidimus verslinei žvejybai vidaus vandenyse ir kontroliuoja žvejybą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų vykdymą. Taikomuosius biologinius žuvininkystės tyrimus atlieka Lietuvos valstybinio žuvininkystės ir žuvininkystės tyrimų centro (toliau vadinama – Žuvininkystės ir žuvininkystės tyrimų centras) Žuvininkystės tyrimų laboratorija, Vilniaus universiteto mokslininkai, Vilniaus universiteto Ekologijos institutas, Klaipėdos universitetas. Žuvininkystės ir žuvininkystės tyrimų centro Žuvininkystės tyrimų laboratorija nuolat stebi ir tiria Baltijos jūros žuvų išteklių būklę. Vilniaus universiteto Ekologijos instituto Jūros ekologijos laboratorija tiria žuvų išteklius Baltijos jūros priekrantėje, Kuršių mariose, Kauno vandens talpykloje ir kituose vidaus vandenyse. Žuvininkystės ir žuvininkystės tyrimų centro Vidaus vandenų ir ichtiopatologijos laboratorija atlieka vandens bei žuvų pašarų kokybės tyrimus. Žuvininkystės ir žuvininkystės tyrimų centro Šilavoto filiale vykdomi karpių veislių selekcijos darbai, o Žuvininkystės ir žuvininkystės tyrimų centro Žeimenos lašišinių žuvų veislyne dirbtinai veisiamos ir auginamos lašišinės žuvys (lašišos ir šlakiai), kurios išleidžiamos į valstybinės reikšmės vandens telkinius, taip pat atliekami lašišinių žuvų genetiniai tyrimai. Žuvininkystės sektoriaus ekonominius ir socialinius tyrimus atlieka Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas.

Lietuvos žvejybos įmonių veikla susijusi su Klaipėdos valstybinio jūrų uostu, konkrečiai – su Lietuvos saugios laivybos administracija ir valstybės įmone Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcija. 2003 metais Klaipėdos valstybinio jūrų uosto teritorijoje, Smeltalės upės žiotyse, pastatytas žvejybos uostas, kuriame teikiamos žvejybos laivų priežiūros, žuvų iškrovimo, laikymo ir pardavimo paslaugos. Žvejybos įmonės naudojami visomis Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste veikiančiomis laivų remonto, statybos ir logistikos įmonių paslaugomis.

5. 2004 metais Lietuva tapo ES nare ir kartu su kitomis ES valstybėmis įgyvendina bendrąją žuvininkystės politiką. Narystė ir Bendrijos finansinė parama žuvininkystei pagal Lietuvos 2004–2006 metų bendrąjį programavimo dokumentą (toliau vadinama – BPD), patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 2 d. nutarimu Nr. 935 (Žin., 2004, Nr. 123-4486), ir jo priedą, patvirtintą Laikinojo priežiūros komiteto Lietuvos 2004–2006 metų BPD įgyvendinimo priežiūrai atlikti 2004 m. vasario 5 d. sprendimu, padėjo Lietuvai pritaikyti savo žuvininkystės sektorių veikti Bendrijos rinkoje ir atitinkamai reformuoti administravimo sistemą.

2. Jūrų žuvininkystė

6. 2001 metais daliai laivų, žvejojusių su kitų valstybių vėliava, grįžus į Lietuvą, jūrų žuvų imta sugauti kur kas daugiau (2000 metais – 45,6 tūkst. tonų, 2004 metais – 156,4 tūkst. tonų). Lietuvos laivai žvejoja Atlanto vandenyne ir Baltijos jūroje. 2005 metais iš viso šiuose vandenyse buvo sugauta 138,2 tūkst. tonų žuvų, iš jų 124,7 tūkst. tonų – Atlanto vandenyne, 13,5 tūkst. tonų – Baltijos jūroje (priedo 6 lentelė). Atlanto vandenyne sugaunama daugiausia sardinėlės, stauridės, skumbrės, ančiuviai, jūrų ešeriai ir krevetės. Sumažėjus žvejojimo galimybėms, Atlanto vandenyne 2005 metais sugauta apie 13 procentų mažiau žuvų nei 2004 metais. Europos Taryba Lietuvai Baltijos jūroje skiria 25–30 tūkst. tonų metinių žvejojimo kvotų (priedo 5 lentelė). Pagrindinės sugaunamos žuvys – menkės, plekšnės, strimelės ir šprotai. Visiškai panaudojama tik menkių žvejojimo kvota. Dėl nepakankamai išplėtos smulkių pelaginių žuvų žvejojimo, perdirbimo infrastruktūros ir nedidelės paklausos rinkoje panaudojama tik dalis strimelių ir šprotų žvejojimo kvotų.

2005 metais Baltijos jūros priekrantėje žvejojo 102 individualios įmonės ir uždarnosios akcinės bendrovės (priedo 4 lentelė). Bendrai šios įmonės sugavo 412,4 tonos žuvų, kurių vertė – 1,7 mln. litų (0,5 mln. eurų) (priedo 10 lentelė). Vienai žvejojimo įmonei teko vidutiniškai 16 tūkst. litų (4,6 tūkst. eurų) pajamų. Tokios pajamos neužtikrina efektyvios įmonių veiklos, investicijų į verslo plėtrą, higienos, sanitarijos ir darbų saugos sąlygų gerinimo, aplinkosaugos reikalavimų įgyvendinimo.

2006 m. sausio 1 d. duomenimis, ES žvejojimo laivų registre buvo įregistruotas 271 Lietuvos žvejojimo laivas (priedo 1 ir 2 lentelės). Daugelis šių laivų (201 laivas) yra valtyės ir žvejojimo botai, trumpesni nei 12 metrų, pritaikyti žvejoti nenutolstant nuo kranto. 91 procentas žvejojimo laivyno talpos (Gt) ir 78 procentai variklių galios (kW) tenka 17 žvejojimo laivų, pritaikytų žvejoti tolimesniuose vandenyse. Šie žvejojimo laivai yra ilgesni nei 40 metrų ir žvejoja Atlanto vandenyne. Atviroje Baltijos jūroje žvejojo 46 žvejojimo laivai, kurių bendroji talpa – 5,4 tūkst. Gt ir variklių galia – 10,2 tūkst. kW. 2006 metais vidutinis žvejojimo laivų, įregistruotų Lietuvos žvejojimo laivų registre, amžius buvo 23 metai. Ilgesnių kaip 12 metrų žvejojimo laivų vidutinis amžius – 29 metai.

7. Per 2004–2006 metų laikotarpį Lietuvos žvejojimo laivyno pajėgumai buvo sumažinti (1576 Gt talpos ir 3104 kW variklių galios), atidavus į metalo laužą 20 seniausių ir nepakankamai našiai Baltijos jūroje žvejojusių laivų, kurių vidutinis amžius – 35 metai. Dėl žvejojimo veiklos nutraukimo visam laikui žvejojimo laivų savininkams buvo išmokėta 21,8 mln. litų (6,3 mln. eurų), arba 36,8 procento visos ES paramos, numatytos suteikti žuvininkystei pagal BPD. Sumažinus laivyno, žvejojančio atviroje Baltijos jūroje, pajėgumus, vidutinės pajamos, tenkančios vienam žvejojimo laivui, padidėjo beveik trečdaliu. Žvejams, netekusiems darbo dėl žvejojimo laivų veiklos nutraukimo visam laikui, buvo išmokėta 0,748 mln. litų (0,217 mln. eurų).

8. Lietuvai įstojus į ES, šalyje įsigaliojo bendrosios ES žuvų produktų rinkos organizavimo principai, įskaitant intervencinių priemonių taikymą. Už jos įgyvendinimą

atsakingos žuvininkystės produktų gamintojų organizacijos. 2004 metais Žuvininkystės departamentas, vadovaudamasis Žuvininkystės produktų gamintojų organizacijų pripažinimo ir pripažinimo panaikinimo taisyklėmis, patvirtintomis žemės ūkio ministro 2004 m. gegužės 7 d. įsakymu Nr. 3D-298 (Žin., 2004, Nr. 79-2807), pripažino 2 gamintojų organizacijas – Lietuvos žuvininkystės produktų gamintojų asociaciją ir Nacionalinę akvakultūros ir žuvų produktų gamintojų asociaciją, kurios atstovauja atitinkamai Baltijos jūros žvejų ir žuvų augintojų interesams.

9. Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste baigta statyti mažųjų žvejybinių laivų priplauka. Joje įrengtos krantinės ir inžineriniai tinklai, pastatyta ledo gamykla ir saugykla. Šiame uoste baigiamas statyti ir įrengti Žuvininkystės produktų aukcionas, kuriame bus teikiamos žuvų atšaldymo, rūšiavimo, laikymo ir kitos paslaugos.

Žvejybos uoste, nurodytame 4 punkte, ir kitose Klaipėdos valstybinio jūrų uosto priplaukose kontroliuojamas šviežių žuvų iškrovimas iš žvejybos laivų ir pardavimas: įdiegtas pirminio žuvininkystės produktų pardavimo deklaravimas registruotiems supirkėjams, tikrinamas žuvų šviežumas, renkama informacija apie žuvų kainas.

10. Baltijos jūroje daugiausia sugaunama 5 rūšių žuvų: menkių, strimelių, šprotų, lašišų ir plekšnių (priedo 6 lentelė).

Menkės turi didžiausią paklausą rinkoje ir užtikrina žvejams didžiausias pajamas. Menkių populiacijos būklė Baltijos jūroje nestabili, priklauso nuo gamtinių sąlygų ir žvejybos intensyvumo. Menkių neršiančios bandos biomasė (NIB) yra labai maža ir ištekliai yra žemiau standartinio biologinio lygio. Todėl menkių kiekvienais metais sugaunama skirtingai.

Centrinės Baltijos strimelių populiacija Lietuvai yra gana svarbi. Strimelės – labiausiai paplitusios žuvys Baltijos jūroje. Tarptautinės jūrų tyrinėjimo tarybos duomenimis, centrinės Baltijos strimelių populiacijos žvejyba yra tvari.

Šprotų išteklius Tarptautinė jūrų tyrinėjimo taryba vertina kaip turinčius didelį reprodukcinį pajėgumą. 2006 metais šprotų kvota sudarė apie 76 procentus visų Lietuvai skirtų žvejybos kvotų Baltijos jūroje (priedo 5 lentelė).

Plekšnių ištekliai Baltijos jūroje yra stabilūs. Šių žuvų kvota neskiriama, tačiau žvejybai reikšmės turi.

Lašišų žvejyba yra gana svarbi Baltijos jūros priekrantėje žvejojantiems žvejams. Šių žuvų ištekliai stabilūs. Siekdamas gausinti lašišinių žuvų populiaciją, Lietuva, Latvija, Lenkija ir kitos valstybės kasmet papildomai įveisia šių vertingų žuvų savo upėse ir rytinėje Baltijos jūros dalyje.

11. Lietuvos žvejybos laivynui labai didelę reikšmę turi žvejybos galimybės Atlanto vandenyne, kuriame sugaunama apie 90 procentų visų jūros žuvų laimikio. Pastaruoju metu Lietuvos tolimosios žvejybos galimybės sumažėjo (ypač jūrų ešerių, krevečių kvotos) (priedo 5 lentelė), griežtėja žvejybos taisyklės. Dėl nepastovių žvejybos susitarimų su trečiosiomis šalimis labai sunku įvertinti šio žvejybos verslo perspektyvas.

3. Žvejyba vidaus vandenyse

12. Lietuvos vidaus vandenų bendras plotas – 2621 kv. kilometras – 4 procentai šalies teritorijos. Lietuvoje yra 2827 ežerai, didesni nei 0,5 hektaro (bendras plotas – 87359 hektarai), 1589 tvenkiniai (bendras plotas – 24434 hektarai) ir 733 upės, ilgesnės nei 10 kilometrų (bendras plotas – 32601 hektaras).

2005 metais žvejybos įmonės natūraliuose vidaus vandens telkiniuose sugavo 1546 tonas žuvų (priedo 7 lentelė). Didžiausią reikšmę verslinei žvejybai turi Kuršių marios (sugaunama apie 75 procentus žuvų), Kauno vandens talpykla (10 procentų žuvų) ir Nemuno žemupys. Šalies vidaus vandenyse plėtojama ir mėgėjiška žūklė.

Iš 1584 kv. kilometrų bendro Kuršių marių ploto Lietuvos Respublikai tenka 413 kv. kilometrų (26 procentai) – šiaurinė Kuršių marių akvatorija. Kita dalis priklauso Rusijos Federacijai. 2005 metais Kuršių mariose buvo sugauta 1167 tonos žuvų, kurių vertė (einamųjų metų kainomis) – 3,2 mln. litų (0,9 mln. eurų) (priedo 9 lentelė). Daugiausia sugauta kuojų, karšių, sterkų, žiobrių, ešerių, plakių ir stintų. Šiuo metu Kuršių mariose yra nustatytos 22 žuvininkystės produktų iškrovimo vietos. Daugelis prieplaukų apleistos, statinių techninė būklė prasta, kanalai nuolat užnešami smėlio. Ypač sudėtinga infrastruktūros plėtra Neringos savivaldybėje, kadangi Kuršių nerija yra įtraukta į UNESCO paveldo sąrašą. Daug žalos Kuršių marių žuvų ištekliams daro Kuršių nerijoje gausėjanti kormoranų kolonija.

2005 metais Lietuvos ežeruose verslinės žvejybos įrankiais buvo sugauta nedaug žuvų – tik 39 tonos. Daugelis šalies ežerų nedideli – 90 procentų jų yra mažesni nei 50 hektarų, todėl jie labiau tinka mėgėjiškai žūklei. Pastaruoju metu Lietuvos vidaus vandenyse sparčiai plėtojama mėgėjiška žūklė. Tikslių duomenų, kiek žvejai mėgėjai sugauna žuvų, nėra. Žuvų išteklius tiriančių mokslininkų duomenimis, žvejai mėgėjai sugauna apie 1350–1500 tonų žuvų per metus.

Apytikriais duomenimis, verslinę žvejybą vidaus vandenyse vykdo 202 mažieji žvejybos laivai – botai ir valtys (priedo 2 lentelė). Daugelio šių žvejybos laivų savininkų metinės pajamos labai mažos – iki 30 tūkst. litų (arba 8,7 tūkst. eurų).

Lietuva ypač daug dėmesio skiria žuvų išteklių atkūrimui ir gausinimui. Kasmet sudaromi žuvų įveisimo neišnuomotuose vandens telkiniuose, migracijos takų priežiūros valstybiniai planai (programos), už kurių vykdymą atsakingam Žuvivaisos ir žuvininkystės tyrimų centrui iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto skiriama apie 7–9 mln. litų (2–2,6 mln. eurų) per metus. Kasmet į vidaus vandens telkinius išleidžiama apie 140–210 mln. įvairių vertingų ir nykstančių rūšių žuvų lervučių bei jauniklių. Vykdyti žuvų įveisimo darbus išnuomotuose vandens telkiniuose padeda ir vandens telkinių nuomininkai. Žuvivaisos ir žuvininkystės tyrimų centras taip pat vykdo žuvų migracijos sąlygų gerinimo darbus.

13. Pagrindiniai vidaus vandenų žvejybos plotai yra Kuršių marios ir Kauno vandens talpykla. Žvejojama ir upėse bei ežeruose.

Kuršių mariose daugiausia sugaunama kuojų, karšių, stintų, sterkų, ešerių. Pastaraisiais metais žuvų ištekliai Kuršių mariose eksploatuojami intensyviai. Todėl įvedamos

kai kurių žuvų (karšių, sterkių ir stintų) žvejybos kvotos, žvejybos įvairiais žvejybos įrankiais apribojimai, tam tikro sezono žvejybos draudimai.

Kauno vandens talpykloje daugiausia sugaunama karšių, kuojų, ešerių. Daugelio rūšių žuvys pastaruoju metu gaudomos labai intensyviai (ypač karšiai). Todėl Kauno vandens talpykloje nustatoma didžiausia leistina karšių sugavimo riba, ribojamas žvejybos įrankių skaičius. Šiuo metu žvejybos intensyvumo didinti negalima. Mažinant žvejybos intensyvumą Kauno vandens talpykloje, 2005 metais buvo apribotas ir bendras žvejybos įmonių laimikis (160 tonų).

Upėse verslinė žvejyba orientuota į vertingų rūšių žuvų – stintų ir ungurių – žvejybą. Verslinių žuvų žvejybos intensyvumas yra stabilus, tačiau neprognozuojama, kaip jis gali didėti ateityje.

Ežeruose žuvų išteklių naudojami neracionaliai. Rekomenduojama verslinę žvejybą vykdyti tik dideliuose ežeruose, kuriuose tai daroma nuo seno.

4. Akvakultūra

14. Akvakultūros tvenkinių plotas yra 10,5 tūkst. hektarų. Juose per metus galėtų būti išauginama 5 tūkst. tonų prekinių žuvų. Tačiau panaudojama tik apie 49 procentai tvenkinių pajėgumo. 2005 metais akvakultūros tvenkiniuose išauginta apie 2 tūkst. tonų (priedo 7 lentelė) žuvininkystės produktų, kurių 94 procentus sudarė karpiai. Tvenkiniuose išauginamų žuvų metinė vertė (faktinėmis pardavimo kainomis) 2000–2005 metais svyravo nuo 8 iki 13,6 mln. litų (nuo 2,3 iki 4 mln. eurų) (priedo 9 lentelė), o 2006 metais metinė vertė buvo 17 mln. litų (4,9 mln. eurų). Be karpų, tvenkiniuose auginami upėtakiai, lydekos, karosai, lynai, šamai, augalėdės ir kitos vertingos žuvys. Daugiausia išaugintų žuvų parduodama šalies rinkoje. 2000–2005 metų laikotarpiu kasmet buvo eksportuojama apie 30–32 procentus prekinių karpų. 2004 metais akvakultūrai remti iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų, numatytų Kaimo rėmimo programoje, buvo skirta ir panaudota 1,728 mln. litų (0,5 mln. eurų), 2005 metais – 1,2 mln. litų (0,3 mln. eurų).

2004–2006 metų laikotarpiu iš žuvininkystės orientavimo finansinės priemonės ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto (nacionalinio bendrojo finansavimo) lėšų pagal BPD akvakultūrai remti buvo numatyta skirti 8,632 mln. litų (2,5 mln. eurų). Ši parama skiriama akvakultūros ūkiams modernizuoti, naujoms technologijoms diegti, auginamų žuvų asortimentui plėsti, kokybei gerinti. Iki 2007 m. kovo 1 d. atrinktiems projektams įgyvendinti skirta 1,86 mln. litų (0,54 mln. eurų) paramos, iš kurios jau panaudota (išmokėta) 1,196 mln. litų (0,35 mln. eurų).

Akvakultūros sektoriuje daugiausia yra mikroįmonių ir mažųjų įmonių. 2005 metais Lietuvoje veikė 18 akvakultūros įmonių (priedo 4 lentelė), iš kurių 3 – mikroįmonės, o kitos – mažosios įmonės.

Versline akvakultūra Lietuvoje užsiima ir ūkininkai, kurie verčiasi žuvų auginimu tvenkiniuose. Tokių ūkių yra daugiau nei 50.

Šalies akvakultūros įmonėse sparčiai plėtojama ekologinė žuvininkystė. 2003 metais buvo sertifikuota 10 ekologinių tvenkinių žuvininkystės bendrovių, 2004 metais – dar 4. 2003 metais sertifikuoti tvenkiniai užėmė 2848, 2004 metais – 3825, 2005 metais – 4748, 2006 metais – 5169 hektarų plotą. 2003 metais sertifikuotų tvenkinių produkcija sudarė 19,5 procento (457 tonas), 2004 metais – 22,6 procento (607 tonas), 2005 metais – 32 procentus (648 tonas), 2006 metais – 39 procentus (868 tonas) visų tvenkinių žuvų produkcijos. 2003 metais už ekologiškų žuvininkystės produktų gamybą iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų, numatytų Kaimo rėmimo programoje, išmokėta 280 tūkst. litų (81,1 tūkst. eurų), 2004 metais – 740 tūkst. litų (214,3 tūkst. eurų), 2005 metais – 923 tūkst. litų (267,3 tūkst. eurų), 2006 metais – 1070 tūkst. litų (309,9 tūkst. eurų) Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų.

5. Žuvų perdirbimo pramonė ir rinkodara

15. Statistikos departamento duomenimis, 2005 metais žuvų perdirbimo įmonėse (išskyrus perdirbimą žvejybos laivuose) buvo pagaminta 75,5 tūkst. tonų produkcijos, kurios vertė – 536,4 mln. litų (155,4 mln. eurų). Žuvininkystės produktų gamyba 2000–2005 metų laikotarpiu padidėjo 60 procentų, t. y. nuo 47,5 iki 75,5 tūkst. tonų. 2005 metų pabaigoje Lietuvoje veikė 35 žuvų perdirbimo įmonės, iš jų 29 turėjo Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos leidimus gaminti, laikyti ir tiekti žuvininkystės produktus į vietinę ir bendrąją ES rinką, 5 įmonės – gaminti, laikyti ir tiekti žuvininkystės produktus į vietinę rinką, 1 įmonei suteiktas pereinamasis laikotarpis, per kurį ji privalo pasirengti gaminti žuvininkystės produktus, atitinkančius Bendrijos teisės reikalavimus.

Lietuvos žvejybos įmonės kasmet šalies žuvų perdirbimo įmonėms patiekia apie 10–14 tūkst. tonų žuvų, t. y. tik 20–25 procentus poreikio (poreikis – 50–75 tūkst. tonų). Todėl Lietuvos žuvų perdirbimo įmonės žuvininkystės produktus gamina daugiausia iš importuojamos šaldytos žaliavos. 2005 metais bendras žuvų ir jų produktų importas siekė 92,35 tūkst. tonų, jo vertė – 472,2 mln. litų (136,8 mln. eurų) (priedo 8 lentelė). Pagrindinės šalys, iš kurių į Lietuvą 2005 metais buvo importuojamos žuvis, – tai Norvegija, Olandija, Latvija, Vokietija, JAV ir Rusija. Žuvų ir jų produktų tais pačiais metais eksportuota 92 tūkst. tonų, jų vertė – 513,2 mln. litų (148,6 mln. eurų) (priedo 8 lentelė). Daugiausia žuvų ir jų produktų išvežta į Latviją, Rusiją, Ukrainą, Vokietiją, Prancūziją, Daniją, Estiją, Jungtinę Karalystę, Baltarusiją ir Lenkiją.

Lietuvos žuvų perdirbimo pramonėje vyrauja mikroįmonės, mažosios ir vidutinės įmonės. Iš 2005 metais Lietuvoje veikusių 35 žuvų perdirbimo įmonių (priedo 4 lentelė) 20 buvo mažosios ir mikroįmonės, 9 vidutinės ir 6 didelės įmonės.

Siekdamos efektyviau atstovauti savo šakos interesams, 2006 m. birželio 7 d. kelios didžiausios žuvų perdirbimo įmonės įregistravo Nacionalinę žuvų perdirbėjų ir prekybininkų asociaciją.

Vienas Lietuvos gyventojas vidutiniškai per metus suvartoja apie 12–14 kilogramų žuvų ir jų produktų (priedo 8 lentelė), o kitose ES šalyse – apie 26 kilogramus. Šviežių Baltijos jūros ir vidaus vandenų žuvų pasiūla dar netenkina šalies vartotojų poreikio.

Lietuvai būdingi nestabilūs ir trumpalaikiai pirminio žuvininkystės produktų pardavimo grandies rinkos dalyvių santykiai.

Didžioji dalis žuvų ir jų produktų vidaus rinkoje parduodama didžiuosiuose prekybos centruose. Iš žuvų ir jų produktų pagaminti patiekalai taip pat tiekiami daugiausia viešojo maitinimo įstaigose. Dalis žuvų perdirbimo pramonės atliekų sunaudojama gyvulių pašarams.

II. STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ (SSGG) ANALIZĖ

1. Bendroji analizė

16. Stipriosios pusės:

16.1. Pakankamas žvejybos, akvakultūros ir žuvų perdirbimo pajėgumas, leidžiantis plėsti gamybą.

16.2. Šviežioms žuvis ir jų produktams imli vidaus rinka.

16.3. Daugiametės šalies žuvininkystės sektoriaus tradicijos.

17. Silpnosios pusės:

17.1. Nepakankama pažangių technologijų ir geriausios gamybos praktikos sklaida žuvininkystės sektoriuje.

17.2. Nesukurta mokymo ir kvalifikacijos kėlimo sistema rengti ir ugdyti žuvininkystės specialistus.

17.3. Daugelio mikroįmonių, mažųjų ir vidutinių įmonių nepakankamos finansinės galimybės investuoti į žuvininkystės plėtrą, mažas jų pelningumas.

17.4. Specialistų ir kvalifikuotų darbuotojų trūkumas ir jų migracija į užsienį.

17.5. Nepakankamai išplėtotą tikslinę taikomųjų mokslinių tyrimų sistemą.

17.6. Mažesnis, palyginti su ES vidurkiu, žuvininkystės produktų suvartojimas.

18. Galimybės:

18.1. Bendras šalies ekonomikos augimas, žuvų ir jų produktų gamybos ir vartojimo didėjimas.

18.2. Narystės ES teikiamos galimybės veikti išsiplėtusioje ES rinkoje.

18.3. Verslo subjektų patirties ir gebėjimų reaguoti į rinkos poreikius ugdymas.

18.4. Galimybės plėsti gamybą ir diegti pažangias technologijas.

18.5. Darbuotojų mokymas ir kvalifikacijos kėlimas.

18.6. Taikomojo mokslo plėtra.

18.7. Vietos bendruomenių įsitraukimas į žuvininkystės sektoriaus valdymą ir bendrą gėrybių kūrimą.

19. Grėsmės:
- 19.1. Žuvų išteklių būklės nestabilumas.
 - 19.2. Žvejojimo laivyno nusidėvėjimas ir senėjimas.
 - 19.3. Didėjanti verslo įmonių priklausomybė nuo sparčiai brangstančių energetikos išteklių.

2. Jūrų žuvininkystė

20. Stipriosios pusės:
- 20.1. Gana didelis žvejojimo Atlanto vandenyne ir Baltijos jūroje laivyno pajėgumas.
 - 20.2. Žvejojimo tradicijos, užtikrinančios galimybes gauti žvejojimo Baltijos jūroje ir Atlanto vandenyne kvotas.
 - 20.3. Istoriskai susiformavusi patirtis dirbti tarptautinėse žuvų ir jų produktų rinkose.
 - 20.4. Veikia pripažintos gamintojų organizacijos, atstovaujančios žvejų interesams.
 - 20.5. Pastatyta mažųjų žvejojimo laivų prielauka Klaipėdos valstybinio jūrų uosto teritorijoje.
 - 20.6. Klaipėdoje įsteigtas Žuvininkystės produktų aukcionas, užtikrinantis pirminio pardavimo kontrolę ir žvejų dalyvavimą rinkoje.
21. Silpnosios pusės:
- 21.1. Paklausių rūšių žuvų (menkių, skumbrių, jūrų ešerių, krevečių ir kitų) kvotų trūkumas.
 - 21.2. Pernelyg dažnas Lietuvai skiriamų žvejojimo kvotų perskirstymas.
 - 21.3. Nepakankamas Baltijos jūros žvejojimo laivyno efektyvumas.
 - 21.4. Nepakankamai išplėtotą Baltijos jūros priekrantės žvejojimo infrastruktūrą.
 - 21.5. Perteklinis žvejojimo Baltijos jūros priekrantėje pajėgumas.
 - 21.6. Nerentabili strimelių ir šprotų žvejojimo, ir šių rūšių žuvų kvotos ne iki galo panaudojamos.
 - 21.7. Nestabilūs žvejojimo partnerystės su trečiosiomis šalimis santykiai.
 - 21.8. Nepakankamai efektyvi, nepatikima žvejojimo duomenų rinkimo sistema ir Atlanto vandenyne žvejojančių laivų kontrolė.
 - 21.9. Silpna kai kurių žuvininkystės įmonių vadyba, prasti rinkodaros įgūdžiai veikti ES rinkoje.
22. Galimybės:
- 22.1. Visų Lietuvai skiriamų žuvų rūšių žvejojimo Baltijos jūroje kvotų panaudojimas.
 - 22.2. Galimybės keistis kvotomis su kitomis ES valstybėmis narėmis.
 - 22.3. Žvejojimo galimybių tolimuosiuose vandenyse plėtra, dedant didesnes pastangas palankių Lietuvai žvejojimo galimybių paieškai.
 - 22.4. Kvotų planavimas ilgesniam (bent 2 metų) laikotarpiui.
 - 22.5. Žvejojimo infrastruktūros objektų statyba ir įrengimas, pirminio pardavimo rinkos plėtra.

22.6. Žuvininkystės produktų intervencinių priemonių schemos įvaldymas ir taikymas pirminio pardavimo grandyje.

22.7. Žuvų išteklių Baltijos jūroje tausojantis naudojimas ir natūralus jų atsinaujinimas.

22.8. Geresnis žvejybos pajėgumų ir išteklių suderinimas ir dėl to didėjantis konkurencingumas, suteikiant paramą asmenims, pasitraukiantiems iš žvejybos verslo.

22.9. Žvejybos laivų modernizavimas siekiant pagerinti darbo ir higienos sąlygas žvejybos laivuose, produktų kokybę, energijos vartojimo efektyvumą, užtikrinti žvejybos įrankių selektyvumą.

22.10. Galimybės pasitraukti iš verslinės žvejybos, atiduodant senus ir nenašius žvejybos laivus į metalo laužą arba perorientuojant juos į kitą veiklą.

23. Grėsmės:

23.1. Mažėjantys ir nestabilūs menkių ištekliai Baltijos jūroje.

23.2. Mažėjantys ir nestabilūs jūrų ešerių ir kitų vertingų žuvų ištekliai Atlanto vandenyne.

23.3. Mažėjantis senstančių žvejybos laivų našumas.

23.4. Ilgėjantis žvejybos draudimo laikotarpis ir taikomos griežtesnės žuvų išteklių apsaugos priemonės.

23.5. Dujotiekio Baltijos jūroje tiesimo ir naftos gręžinio D6 eksploatavimo neigiami padariniai žuvų ištekliams.

23.6. Galimas Baltijos jūros žuvų užterštumas dioksinu ir kitomis cheminėmis medžiagomis.

23.7. Kvalifikuotų specialistų ir žvejų, galinčių dirbti žvejybos laivuose, skaičiaus mažėjimas.

3. Žvejyba vidaus vandenyse

24. Stipriosios pusės:

24.1. Palyginti švarūs vidaus vandenų telkiniai.

24.2. Palanki žuvininkystės plėtrai bendra šalies infrastruktūra.

24.3. Išplėtotą žuvivaisos infrastruktūrą.

24.4. Patraukli rekreacijai gamta, didelis žuvininkystės paveldas.

25. Silpnosios pusės:

25.1. Nepakankami vidaus vandenų telkinių vertingų verslinių žuvų ištekliai.

25.2. Nepakankamai efektyvūs žuvivaisos darbai.

25.3. Nepakankamai veiksminga žuvų išteklių apsauga ir kontrolė.

25.4. Nepakankamai sutvarkyti žuvų migracijos takai ir nerštavietės.

25.5. Žuvilesių paukščių daroma žala žuvų ištekliams natūraliuose vidaus vandenų telkiniuose.

25.6. Per dideli žvejybos pajėgumai Kuršių mariose.

25.7. Nepakankamai išplėtota žvejojimo laivų aptarnavimo, žuvų iškrovimo ir pirminio žuvininkystės produktų pardavimo infrastruktūra.

25.8. Neišplėtota žuvų ir jų techninių atliekų tvarkymo ir utilizavimo infrastruktūra.

25.9. Nestabilūs ir trumpalaikiai pirmojo pardavimo grandies rinkos dalyvių santykiai, sąlygojantys mažas žvejojimo įmonių pajamas.

26. Galimybės:

26.1. Verslinės žvejojimo ir mėgėjiškos žūklės suderinimas.

26.2. Žuvų iškrovimo vietų ir žvejojimo laivų aptarnavimo infrastruktūros plėtra.

26.3. Didesnės galimybės modernizuoti vidaus vandenų žvejojimo laivus.

26.4. Verslinių žvejojimo įmonių perorientavimas į kitą, nei žvejojimas, veiklą ir žvejų perkvalifikavimas.

27. Grėsmės:

27.1. Menkaverčių žuvų gausėjimas ir vertingų rūšių žuvų išteklių mažėjimas.

27.2. Neigiamas poveikis žvejojimui Kuršių mariose dėl vandens druskingumo padidėjimo, kuris tikėtinas dėl globalinio klimato atšilimo ir kylančio jūros lygio, Nemuno nuotėkio mažėjimo ir ūkinės veiklos.

27.3. Dėl aplinkosaugos apribojimų taikymo trumpėjantis žvejojimo vidaus vandenyse laikotarpis.

27.4. Dėl plečiamo saugomų teritorijų tinklo ribojama žvejojimo plėtra.

27.5. Žuvų migracijos takų trūkumas ir nerštaviečių užnešimas potvynių nešmenimis.

4. Akvakultūra

28. Stipriosios pusės:

28.1. Pakankamai išplėtotas akvakultūros įmonių, gebančių aprūpinti vartotojus karpių produkcija ištisis metus, tinklas.

28.2. Dideli ekologinių tvenkinių plotai.

28.3. Darbo vietų kaimo vietovėse sukūrimas ir išlaikymas.

29. Silpnosios pusės:

29.1. Silpna daugelio akvakultūros įmonių vadyba, nepakankami rinkodaros įgūdžiai veikti ES rinkoje.

29.2. Didelis elektros energijos poreikis žuvininkystės tvenkiniams užpildyti vandeniui didina akvakultūros įmonių gamybos sąnaudas.

29.3. Žuvilesių pauščių daroma žala akvakultūros įmonių savininkams.

30. Galimybės:

30.1. Naujų, rinkoje paklausių žuvų rūšių auginimas akvakultūros įmonėse.

30.2. Ekologinės žuvininkystės plėtra.

30.3. Vertingų rūšių žuvų jauniklių veisimas ir paauginimas akvakultūros įmonėse.

30.4. Naujų technologijų – uždarytųjų sistemų taikymas.

31. Grėsmės:

31.1. Konkurencijos tarptautinėse rinkose didėjimas.

31.2. Žuvų užkrečiamųjų ligų paplitimas akvakultūros tvenkiniuose.

5. Žuvų perdirbimo pramonė ir rinkodara

32. Stipriosios pusės:

32.1. Išplėtotas ES kokybės reikalavimus atitinkančių modernių žuvų perdirbimo įmonių tinklas.

32.2. Aukštas kai kurių žuvų perdirbimo įmonių technologijų lygis ir gera produktų kokybė.

32.3. Efektyvi rinkodara tarptautinėse rinkose ir didėjantis žuvininkystės produktų eksportas į užsienio rinkas.

32.4. Finansinis didelių įmonių potencialas investuoti į gamybos plėtrą.

33. Silpnosios pusės:

33.1. Nepakankamai išplėtotas Baltijos jūros smulkiųjų pelaginių žuvų perdirbimas ir žuvų konservų gamyba bei rinkodara.

33.2. Nepakankamai kooperuoti ir asocijuoti smulkieji gamintojai, nepajėgūs tinkamai ginti savo interesų ir konkuruoti rinkoje.

33.3. Šviežių geros kokybės žaliavų trūkumas.

33.4. Rinkos poreikius neviseškai tenkinantis produktų asortimentas.

34. Galimybės:

34.1. Žuvų perdirbimo įmonių modernizavimas ir gamybos plėtra.

34.2. Naujų žuvininkystės produktų kūrimas, gaminamų produktų kokybės gerinimas.

34.3. Rinkodaros metodų tobulinimas.

34.4. Naujų rinkų paieška ir įsisavinimas.

34.5. Kooperacijos plėtra ir asocijuotų struktūrų stiprinimas.

34.6. Vietinės žaliavos pasiūlos didinimas ir produkcijos asortimento išplėtimas.

35. Grėsmės:

35.1. Didėjantis didžiųjų žuvų perdirbimo įmonių susitelkimas vienoje vietoje ir mažųjų perdirbėjų išstūmimas iš rinkos.

35.2. Dėl nepakankamo perdirbimui skirtų rūšių žuvų pasirinkimo žaliavų rinkoje mažėjanti gaminamų žuvininkystės produktų įvairovė.

35.3. Didėjanti priklausomybė nuo importuojamų žaliavų.

35.4. Didėjanti konkurencija tarptautinėse rinkose, intensyvėjantis perdirbtų žuvų produktų importas.

III. PLĖTROS TIKSLAI IR PRIORITETAI

1. Žuvininkystės sektoriaus vizija

36. Kaip jau minėta, bendras Nacionalinio strateginio plano tikslas – žuvininkystės sektoriaus plėtra ir konkurencingumo didinimas užtikrinant ekonominį, aplinkos ir socialinį tvarumą, žuvų išteklių tausojimą ir atkūrimą. Atsižvelgiant į žuvininkystės sektoriaus rėmimo iš Europos žuvininkystės fondo sąlygas ir reikalavimus 2007–2013 metams, taip pat į plėtros ir investicijų svarbą Lietuvos ekonomikai ir visuomenei, bus siekiama ir toliau plėtoti šių 4 pagrindinių Lietuvos žuvininkystės sektoriaus šakų konkurencingumą:

36.1. jūrų žvejybos (tolimosiose jūrose, Baltijos jūroje ir Baltijos jūros priekrantėje);

36.2. vidaus vandenų žvejybos;

36.3. akvakultūros;

36.4. žuvų perdirbimo pramonės.

37. Būtina užtikrinti darnią žuvininkystės plėtrą racionaliai derinant verslo konkurencingumą ir efektyvumą, racionalų išteklių naudojimą ir socialinių problemų sprendimą. Kompleksinė žuvininkystės plėtra turi užtikrinti tolygią ir tarpusavyje suderintą visų žuvininkystės produktų judėjimo ciklo grandžių veiklą, atitinkančią Lietuvos ir ES strateginio valdymo tradicijas.

Siekiant Lietuvos žuvininkystės sektoriaus plėtros, Nacionaliniame strateginiame plane pabrėžiama būtinybė skirti daug dėmesio racionaliam žuvų išteklių naudojimui, aplinkos kokybės gerinimui, sudaryti geresnes sąlygas mikroįmonių ir mažųjų įmonių plėtrai, skatinti mokymąsi visą gyvenimą. Kad žvejybos pajėgumai būtų suderinti su esamais žuvų ištekliais, kai kurios žvejybos įmonės, kurių veikla ekonomiškai nenaudinga, bus skatinamos palikti žvejybos verslą. Bus didinamas pasiliekančių žvejybos versle įmonių konkurencingumas ir veiklos efektyvumas, skatinamos investicijos į inovacijų sklaidą, naujų technologijų plėtrą, bendradarbiavimą tarp mokslininkų ir žuvininkystės ūkio subjektų, bandomųjų projektų žuvininkystėje plėtrą. Tai leis padidinti akvakultūros, perdirbimo įmonių konkurencingumą, pagerinti aplinkos kokybę. Siekiant socialinės sanglaudos, prioritetinės sritys bus darbo sąlygų žuvininkystės sektoriuje gerinimas, investicijų į žmogiškuosius išteklius (mokslą, naujų technologijų diegimą) didinimas, perteklinės užimtos žvejyboje darbo jėgos perėjimas į kitą ekonominę veiklą, jaunų asmenų pritraukimas į žuvininkystės sektorių, moterų ir vyrų lygybės skatinimas, žuvininkystės regionų plėtra. Ypač bus stengiamasi kuo daugiau moterų ir jaunų asmenų įtraukti į žuvininkystės regiono vietos veiklos grupes. Tenkinant didėjančius vartotojų poreikius, bus plečiamas žuvų produktų asortimentas.

38. Pagrindiniai tikslai ir uždaviniai, nustatyti Nacionaliniame strateginiame plane, bus įgyvendinami iki 2013 metų. Daugelis Nacionalinio strateginio plano tikslų ir uždavinių bus įgyvendinti vadovaujantis Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2007–2013 metų veiksmų programa (toliau vadinama – Veiksmų programa), kurioje numatytų priemonių įgyvendinimas bus finansuojamas iš Europos žuvininkystės fondo.

2. Valdymo sistema

39. Efektyvus valdymas prisidės prie II skyriuje nurodytų stiprybių ir galimybių kuo geresnio panaudojimo, padės išvengti daugelio silpnybių ir grėsmių. Valdymo sistemos tobulinimas ypač svarbus II skyriaus 1 skirsnyje „Bendroji analizė“ keliamoms problemoms spręsti. Pagrindinis tikslas valdymo sistemos srityje – racionalus žuvininkystės sektoriaus valdymas. Siekiant įgyvendinti šį tikslą, išskelti tokie uždaviniai:

39.1. tobulinti žuvininkystės sektoriaus valdymo organizacinę struktūrą;

39.2. stiprinti žuvininkystės sektorių administruojančių institucijų administracinius gebėjimus;

39.3. efektyviai ir skaidriai panaudoti ES ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšas bei asignavimus;

39.4. efektyviai bendradarbiauti su ES ir Lietuvos Respublikos institucijomis, tarptautinėmis žvejybos organizacijomis ir suinteresuotomis trečiosiomis šalimis;

39.5. užtikrinti sistemingą duomenų, kurių reikia racionaliam žuvininkystės sektoriaus valdymui, rinkimą, kaupimą ir sklaidą;

39.6. plėtoti ir stiprinti žuvininkystės sektoriaus asociacijas, skatinti jų veiklą;

39.7. užtikrinti vienodas konkurencijos sąlygas žuvininkystės sektoriaus subjektams;

39.8. skatinti žuvininkystės bendruomenių veiklą regionuose.

40. Sėkmingai žuvininkystės sektoriaus plėtrai užtikrinti būtinos efektyviai funkcionuojančios valdymo institucijos. Siekiant geresnio ES teisės aktų reikalavimų vykdymo, efektyvesnio viešojo administravimo centrinės ir vietos valdžios lygiais, bus stiprinami ir tobulinami administraciniai gebėjimai. Bus visokeriopa skatinama socialinė partnerystė ir dialogas, bus konsultuojamasi su visuomene ir suinteresuotomis grupėmis.

41. Svarbus administracinių gebėjimų stiprinimo aspektas susijęs su racionalių Lietuvos žuvininkystės sektoriui skiriamos ES paramos panaudojimu. Darniai šalies žuvininkystės sektoriaus plėtrai labai svarbi ES fondų parama. Šios paramos ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto bendram finansavimui skirtas lėšas būtina panaudoti racionaliai ir skaidriai, atsižvelgiant į visuomenės lūkesčius ir poreikius. Todėl, siekiant užtikrinti efektyvų ES paramos lėšų skirstymą, ES paramą administruojančiose institucijose numatoma įsteigti papildomas pareigybes ir nuolat tobulinti darbuotojų gebėjimus. Šiam uždaviniui įgyvendinti bus naudojamos Europos žuvininkystės fondo lėšos.

42. Žuvininkystės globalizacija skatina aktyviau dalyvauti ES, regioninių ir tarptautinių žuvininkystės organizacijų darbe, naudojant ir tausoiant pasaulio vandenyno žuvų išteklius, keistis žvejybos kvotomis, bendradarbiauti investicijų ir inovacijų srityse. Vadovaudamasi bendrosios žuvininkystės politikos principais, Lietuva ir toliau sieks aktyviai atstovauti savo interesams regioninėse ir tarptautinėse žvejybos organizacijose ir ES institucijose, toliau plėtoti tarpvalstybinius santykius žuvininkystės ir mokslo srityse su trečiosiomis šalimis, ypač su Mauritanija.

43. Priimant žuvininkystės sektoriaus valdymui būtinus sprendimus, reikalingos ne tik efektyviai funkcionuojančios valstybės valdymo institucijos, asocijuotosios socialinių ir ekonominių partnerių struktūros, jų savitarpio bendradarbiavimas, bet ir išsami sisteminė, laiku pateikiama informacija. Vykdamas ES teisės aktų reikalavimus, bus toliau tobulinama nacionalinė biologinių ir ekonominių žuvininkystės duomenų rinkimo sistema, gerinamas informacijos prieinamumas ir jos sklaida plačiajai visuomenei, ypač suinteresuotiems asmenims.

44. Vykdydama bendrąją žuvininkystės politiką, Lietuva įgyvendina bendrosios žuvų produktų rinkos organizavimo teisės aktus (1999 m. gruodžio 17 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 104/2000 dėl bendro žuvininkystės ir akvakultūros produktų rinkų organizavimo (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 4 skyrius, 4 tomas, p. 198), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1759/2006 (OL 2006, L 335, p. 3); 2001 m. lapkričio 29 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 2318/2001, nustatantį išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 104/2000 taikymo taisykles dėl gamintojų organizacijų žuvininkystės ir akvakultūros sektoriuje pripažinimo (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 4 skyrius, 5 tomas, p. 263), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2004 m. spalio 13 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1767/2004 (OL 2004 L 315, p. 28), ir kitus teisės aktus.). Bus skatinama tolesnė žuvininkystės ir akvakultūros gamintojų organizacijų plėtra ir aktyvi veikla, konsultuojama kokybės gerinimo planų rengimo klausimais.

45. Sprendžiant klausimus, susijusius su žuvininkystės sektoriaus plėtra, būtina sudaryti lygias galimybes visiems žuvininkystės sektoriaus subjektams ar jų grupėms atstovauti savo interesams. Siekiant suderinti racionalaus išteklių naudojimo, verslo efektyvumo ir socialinius klausimus, būtina plėtoti, remti ir stiprinti žuvininkystės sektoriaus asociacijas, skatinti aktyvią jų veiklą, plėtoti kooperaciją. Šiuo metu apie 50 procentų žuvininkystės sektoriaus įmonių priklauso žuvininkystės sektoriaus asociacijoms. Numatoma, kad iki 2013 metų įmonių dalyvavimas žuvininkystės sektoriaus asociacijose padidės iki 60 procentų.

46. Žuvininkystės sektoriaus darbuotojus, vietos valdžios ir verslo atstovus aktyviau bendradarbiauti tarpusavyje ir kurti savo aplinkos gerovę skatins iš Europos žuvininkystės fondo paramos lėšų įgyvendinamos priemonės, kurių pagrindu bus sudaromos žuvininkystės regiono vietos veiklos grupės tam tikruose su žuvininkyste susijusiose Lietuvos teritorijose. Siekdamas pagerinti savo regiono gyvenimo ir aplinkos kokybę, žuvininkystės regiono vietos veiklos grupės turės inicijuoti vietos plėtros strategijų rengimą.

3. Žvejybos kontrolė ir duomenų rinkimas

47. Šiame skirsnyje nustatytų žvejybos kontrolės uždavinių įgyvendinimas turėtų prisidėti prie II skyriaus 2 skirsnyje „Jūrų žuvininkystė“ ir 3 skirsnyje „Žvejyba vidaus vandenyse“ nurodytų problemų sprendimo.

48. Pagrindinis tikslas žvejojimo kontrolės ir duomenų rinkimo srityje – efektyvios žuvų išteklių apsaugos užtikrinimas. Siekiant įgyvendinti šį tikslą, iškelti tokie uždaviniai:

- 48.1. užtikrinti racionalų žuvų išteklių naudojimą;
- 48.2. tobulinti žvejojimo, iškrovimo ir pirminio žuvininkystės produktų pardavimo kontrolę;
- 48.3. užtikrinti žvejojimą reglamentuojančių Lietuvos ir Bendrijos teisės aktų laikymąsi Baltijos jūroje ir tolimosios žvejojimo rajonuose;
- 48.4. užtikrinti žvejojimą reglamentuojančių nacionalinių teisės aktų laikymąsi vidaus vandenyse;
- 48.5. stiprinti bendradarbiavimą kontrolės srityje su kitų valstybių žvejojimo kontrolės institucijomis;
- 48.6. užtikrinti sistemingą biologinių ir ekonominių žuvininkystės duomenų rinkimą.

49. Mažėjant žuvų ištekliams, būtina imtis veiksmingų priemonių žvejojimui reguliuoti ir ištekliams išsaugoti. Griežtinant Lietuvos laivų žvejojimo ir žuvų išteklių naudojimo kontrolę, nustatytos žuvų iškrovimo iš žvejojimo laivų, pardavimo ir supirkimo vietos Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste, įdiegta palydovinio ryšio žvejojimo laivų stebėjimo sistema, kuri įgalina kontroliuoti žvejojimo laivų buvimo vietas. Sukurtas Lietuvos žvejojimo laivų rejestras. Įsteigtas Žuvininkystės departamento Žvejojimo Baltijos jūroje departamentas, kurį sudaro 2 skyriai: Žvejojimo kontrolės skyrius (pagrindinės funkcijos – kontroliuoti, kaip laikomasi verslinę žvejojimą Baltijos jūroje reglamentuojančių teisės aktų, ir stebėti, kaip Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste iškraunamos žuvys) ir Žvejojimo reguliavimo skyrius (pagrindinės funkcijos – įgyvendinti racionalią žvejojimo Baltijos jūroje politiką, rengti teisės aktų projektus). Aktyviai bendradarbiaujama su kitomis Lietuvos valstybės institucijomis: Lietuvos kariuomene (Karinėmis jūrų pajėgomis) – kontroliuojant verslinę žvejojimą Lietuvos išskirtinėje ekonominėje zonoje ir teritoriniuose vandenyse Baltijos jūroje; Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos – vykdamas Baltijos jūros žuvų išteklių apsaugą; Valstybinę mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos – atliekant bendrus žvejojimo įmonių patikrinimus, Valstybinę maisto ir veterinarijos tarnyba – tikrinant žvejojimo įmones dėl veterinarinių reikalavimų laikymosi ir keičiantis informacija. Įgyvendinant bendrosios žuvininkystės politikos žvejojimo valdymo ir kontrolės principus, būtina toliau stiprinti kontrolės institucijų administracinius gebėjimus.

50. Tobulinant žvejojimo Baltijos jūroje kontrolę, 2007 metais bus įsigytas žvejojimo kontrolės laivas. Taip pat bus kontroliuojama žvejojimo Baltijos jūros priekrantėje, žuvininkystės produktų iškrovimas žemės ūkio ministro 2006 m. gegužės 11 d. įsakymu Nr. 3D-197 „Dėl žuvų išteklių naudotojų, žvejojiančių Baltijos jūros priekrantėje, žuvininkystės produktų iškrovimo vietų sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr. 57-2048) patvirtintose iškrovimo vietose ir pirminis šių produktų pardavimas. Pradėjus veikti Žuvininkystės produktų aukcionui Klaipėdos valstybinio jūrų uosto teritorijoje, bus vykdoma žuvininkystės produktų pirminio pardavimo kontrolė. Bus mažinamas nustatytų žuvų iškrovimo vietų skaičius, daugiausia jų bus iškraunama minėtajame aukcione. Žuvų iškrovimo

vietose bus gerinamos žuvų laikymo sanitarinės ir higienos sąlygos. Pirminio žuvininkystės produktų pardavimo metu vykdoma žuvų išteklių naudojimo apskaita ir kontrolė neleis žvejams nusiųti sugautų žuvų. 2006 metų duomenimis, pirminio žuvininkystės produktų supirkėjo pažymėjimai buvo išduoti 106 juridiniams asmenims.

51. Įgyvendinant bendrosios žuvininkystės politikos reikalavimus žvejybos kontrolės srityje (ypač laivuose, žvejojančiuose Atlanto vandenyne), 2006 metų pradžioje Žuvininkystės departamente buvo įsteigtas naujas Žvejybos Atlanto vandenyne kontrolės ir stebėsenos skyrius. Pagrindinės jo funkcijos – koordinuoti bendrosios žuvininkystės politikos reikalavimų žvejybos kontrolės srityje įgyvendinimą Lietuvoje, vykdyti žuvų išteklių naudojimą reglamentuojančių teisės aktų įgyvendinimo kontrolę Lietuvos žvejybos laivuose, žvejojančiuose Atlanto vandenyne, valdyti integruotą žuvininkystės duomenų sistemą (kompiuterinė duomenų bazė apie žuvų išteklių naudojimą, palydovinio ryšio Lietuvos Respublikos žvejybos laivų stebėjimo sistema ir Lietuvos žvejybos laivų rejestras).

52. Žvejybos kontrolės funkcijas vidaus vandenyse vykdo Aplinkos ministerija. Vietos aplinkos apsaugos inspektoriai dirba visoje Lietuvos teritorijoje ir yra atsakingi už žvejybos kontrolę vidaus vandens telkiniuose. Aplinkos ministro 2005 m. gegužės 30 d. įsakymu Nr. D1-267 (Žin., 2005, Nr. 69–2484; 2006, Nr. 15-533) buvo patvirtintos Verslinės žvejybos Lietuvos žuvininkystės vidaus vandens telkiniuose taisyklės.

53. Stiprinant žvejybos kontrolę, bus plėtojamas bendradarbiavimas su kitomis valstybėmis, turinčiomis geriausią žvejybos kontrolės praktiką. Ir toliau bus įgyvendinami tokie projektai, kurių metu kitų šalių ekspertai padės Lietuvos kontrolės specialistams tobulinti žvejybos kontrolę. Bus sistemingai vykdomas žvejybos inspektorių ir kitų valstybės tarnautojų mokymas, įgyvendinamos keitimosi inspektoriais programos, vykdomi bendri projektai su kitomis ES valstybėmis, kontrolei ir inspektavimui bus įsigyta techninių vandens bei kelių transporto priemonių ir įrangos.

54. Lietuva ir toliau įgyvendins visus duomenų apie žuvininkystę rinkimo reikalavimus. Bus tobulinama žuvininkystės duomenų rinkimo sistema, ji bus pritaikoma prie kintančių ES reikalavimų.

55. Pagal 2006 m. gegužės 22 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 861/2006, nustatantį Bendrijos finansines priemones, skirtas bendrajai žuvininkystės politikai ir jūrų teisei įgyvendinti (OL 2006 L 160, p.1), bus naudojamos ES teikiamomis finansinėmis galimybėmis šiose srityse: bendrosios žuvininkystės politikos taisyklių kontrolės ir laikymosi užtikrinimo; išsaugojimo priemonių, duomenų rinkimo ir mokslinių rekomendacijų, susijusių su tausojančiu žuvininkystės išteklių tvarkymu bendrosios žuvininkystės politikos taikymo srityje, tobulinimo; bendrosios žuvininkystės politikos valdymo; tarptautinių santykių bendrosios žuvininkystės politikos ir jūrų teisės srityje gerinimo.

4. Mokslas ir žmogiškieji ištekliai

56. Šiame skirsnyje nustatyti uždaviniai turėtų padėti spręsti II skyriaus 1 skirsnyje „Bendroji analizė“ aptartas problemas. Ypač svarbu pasinaudoti galimybėmis paremti žuvininkystės sektoriaus darbuotojų mokymą ir kvalifikacijos kėlimą, sustiprinti verslo įmonių gebėjimą prisitaikyti prie rinkos poreikių ir paskatinti pažangių technologijų diegimą. Pagrindinis tikslo ir žmogiškųjų išteklių srityje – žuvininkystės sektoriaus darbuotojų gebėjimų didinimas ir efektyvesnis mokslo panaudojimas žuvininkystės tikslais. Siekiant įgyvendinti šį tikslą, iškelti tokie uždaviniai:

- 56.1. plėtoti žuvininkystės taikomuosius mokslinius tyrimus;
- 56.2. užtikrinti platesnį informacinių technologijų taikymą žuvininkystės sektoriuje;
- 56.3. kurti tęstinio mokymo sistemą, apimančią kvalifikacijos kėlimo žuvininkystėje organizavimą, administracinių ir valdymo gebėjimų ugdymą;
- 56.4. kelti žuvininkystės sektoriaus darbuotojų kvalifikaciją;
- 56.5. perkvalifikuoti iš verslinės žvejybos pasitraukiančius žvejus;
- 56.6. pritraukti jaunos asmenis į žuvininkystės veiklą;
- 56.7. užtikrinti moterų ir vyrų lygias galimybes žuvininkystės sektoriuje.

57. ES siekia iki 2010 metų padidinti investicijas į mokslinius tyrimus iki 3 procentų, o Lietuva – iki 2 procentų. Žuvininkystės sektoriaus plėtra neatsiejama nuo mokslo ir žmogiškųjų išteklių plėtos, todėl bus siekiama:

- 57.1. plėtoti žuvininkystės mokslinius tyrimus, akcentuojant jų ekonominį, socialinį ir aplinkosauginį tikslingumą;
- 57.2. sukurti ir įgyvendinti žmogiškųjų išteklių ugdymo priemones: mokymo, kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo sistemą.

58. Lietuvoje dar nėra kompleksinės žuvininkystės mokslinių taikomųjų tyrimų sistemos, apimančios visas žuvininkystės sektoriaus struktūros dalis. Kad ši sistema būtų sukurta, reikia investuoti į žuvininkystės mokslo techninės bazės plėtrą, žmogiškuosius išteklius, išspręsti organizacinius mokslo ir mokslininkų rengimo klausimus. Sėkmingai žuvininkystės sektoriaus plėtrai, ūkio subjektų gyvybingumui stiprinti ir konkurencingumui užtikrinti būtina tiesiogiai skatinti taikomuosius mokslinius tyrimus ir pažangą žuvų išteklių išsaugojimo, gausinimo ir racionalaus naudojimo, žvejybos, žuvų perdirbimo, prekybos žuvininkystės produktais ir kitose srityse, susijusiose su žuvininkyste. Šiam uždaviniui įvykdyti reikia tęsti ir plėtoti bendradarbiavimą su užsienio šalių mokslininkais. Mokslininkų ir žuvininkystės sektoriaus ūkio subjektų partnerystės skatinimas bus finansuojamas iš Europos žuvininkystės fondo lėšų. Bandomieji projektai, kurių tikslas – įgyti ir skleisti naują techninę informaciją ir kurie skirti žuvininkystės sektoriui, taip pat bus remiami iš Europos žuvininkystės fondo lėšų. Kitiems moksliniams tyrimams numatoma panaudoti Europos regioninės plėtos fondo ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšas.

59. Informacinių technologijų taikymas turi užimti svarbią vietą plėtojant žuvininkystės sektorių. Operatyvi, tinkamos kokybės rinkos, mokslo ir geros gamybos

praktikos informacija yra vienas pagrindinių įmonės sėkmingos veiklos veiksnių. Todėl žuvininkystės sektoriaus verslo įmonės galės pasinaudoti elektroniniam verslui plėtoti skirtais informacinių technologijų sprendimais, kurie bus kuriami Europos regioninės plėtros fondo lėšomis.

60. Žuvininkystės sektoriuje dirbantiems žmonėms būtina nuolat mokytis ir kelti kvalifikaciją. Žinias, gebėjimus ir įgūdžius reikia nuolat atnaujinti, todėl daug dėmesio bus skiriama mokymosi visą gyvenimą sistemai sukurti ir įgyvendinti. Tam numatoma panaudoti Europos žuvininkystės fondo ir Europos socialinio fondo lėšas. Iš Europos žuvininkystės fondo bus remiamas su žuvininkystės sektoriumi susijęs mokymas, o Europos socialinis fondas per užimtumo tarnybą (Lietuvos darbo biržą) rems visus nedirbančius ir ieškančius darbo asmenis, kurie siekia naujos kvalifikacijos ir naujų įdarbinimo galimybių (įskaitant asmenis, kurie palieka žuvininkystės sektorių).

61. Kvalifikuotiems darbuotojams parengti būtinos mokymo programos, užtikrinsiančios naujausių žinių perdavimą ir tinkamų įgūdžių išugdymą. Šių programų rengimas ir įgyvendinimas bus remiami iš Europos socialinio fondo ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų, bendradarbiaujant Žuvininkystės departamentui ir Švietimo ir mokslo ministerijai. Numatoma įsteigti Žvejų profesinio mokymo centrą, kuriame bus galima įgyti žvejo kvalifikaciją ir gauti tai patvirtinantį dokumentą. Paramą šios institucijos infrastruktūrai numatoma gauti iš Europos regioninės plėtros fondo lėšų.

62. Vykdam žuvininkystės išteklių tausojimo politiką, mažinant žvejojimo laivyno pajėgumus, daug žmonių, dirbančių žvejojimo sektoriuje, netenka darbo. Siekiant sušvelninti neigiamus socialinius ir ekonominius padarinius, bus įgyvendinamos socialinės programos. Parama bus skiriama naujų veiklos sričių ir darbo vietų kūrimui. Iš Europos žuvininkystės fondo ir Europos socialinio fondo bus teikiama parama darbuotojų perkvalifikavimui, profesiniam pasirengimui ir prisitaikymui prie kintančių darbo rinkos sąlygų. Iš Europos žuvininkystės fondo ir Europos socialinio fondo finansuotinos veiklos rūšių atskyrimas pateiktas 129 punkte.

63. Lietuvos žuvininkystės sektoriui trūksta jaunų specialistų. Siekiant pritraukti jaunus kvalifikuotus darbuotojus į Baltijos jūros žvejojimo laivyną, bus remiama jaunesnių kaip 40 metų žvejų iniciatyva pirmą kartą įsigyti nuosavybės teise žvejojimo laivą. Šiam uždaviniui įgyvendinti numatoma panaudoti Europos žuvininkystės fondo lėšas.

64. Bendromis valstybės teisinėmis ir ekonominėmis priemonėmis bus siekiama stabdyti darbo jėgos migraciją į užsienį. Sudarius galimybę įgyti specialybę ir profesiją, bus siekiama sudaryti sąlygas dirbti ir užsidirbti Lietuvoje.

65. Bus siekiama užtikrinti lygias galimybes tiek moterims, tiek vyrams pasinaudoti viešąja parama ir dirbti žuvininkystės sektoriuje. Bus suteiktos vienodos galimybės visiems žmonėms naudotis fizine infrastruktūra, mokytis, tobulinti esamus įgūdžius ir įgyti naujų. Bus plėtojamos lanksčios darbo formos, skatinamas moterų verslumas, tobulinamas lygių galimybių principo įgyvendinimas ir jo laikymosi reglamentavimas. Tradiciškai žuvininkystės

sektoriuje dirba daugiau vyrų, o perdirbimo įmonėse – moterų. Numatoma, kad esamoji užimtų vyrų ir moterų proporcija žuvininkystės sektoriuje išsilaikys ir ateityje.

5. Jūrų žuvininkystė

66. Lietuva, įgyvendindama bendrąją žuvininkystės politiką ir 2002 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2371/2002 dėl žuvų išteklių apsaugos ir tausojančio naudojimo pagal Bendrąją žuvininkystės politiką (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 4 skyrius, 5 tomas, p. 460) 11 straipsnio 1 dalyje nustatytus įsipareigojimus, taikys įvairias priemones savo laivyno žvejojimo pajėgumams reguliuoti.

67. Žvejojimo pajėgumų reguliavimo politika. Atsižvelgiant į Lietuvos, ES ir tarptautinių organizacijų pateiktas mokslines išvadas ir pasiūlymus, siekiant stabilaus ir ilgalaikio balanso tarp žvejojimo pajėgumų ir žvejojimo galimybių, bus sudaromi žvejojimo pastangų reguliavimo planai. Žvejojimo pastangų reguliavimo planai apims 2006 m. liepos 27 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 1198/2006 dėl Europos žuvininkystės fondo (OL 2006 L 223, p.1) numatytas Bendrijos žvejojimo laivyno pritaikymo priemones ir prisidės prie šiame skirsnyje išdėstytų tikslų ir uždavinių įgyvendinimo. Atsižvelgiant į Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto 2006 metais atliktą mokslinį tyrimą „Žvejojimo pajėgumų Baltijos jūroje, jos priekrantėje, Kuršių mariose optimizavimo mokslinis pagrindimas“, kuris bus panaudotas rengiant žvejojimo pastangų reguliavimo planus, galima daryti išvadą, kad siekiant panaudoti visas Lietuvai skiriamas žvejojimo Baltijos jūroje kvotas, reikėtų turėti 4300–5670 Gt ir 7500–10000 kW atviros Baltijos jūros žvejojimo laivyno pajėgumą. Mažinant žvejojimo laivyno pajėgumą, daugiausia dėmesio bus skiriama Baltijos jūros priekrantėje žvejojimo laivyno pajėgumui mažinti. Numatoma sumažinti apie 50 procentų šių pajėgumų. Baltijos jūros priekrantės žvejojimo laivyno pajėgumų mažinimui bus teikiamas prioritetas, nes kaip tik čia žvejojia daug senų ir nenašiai dirbančių žvejojimo laivų. Numatoma šiek tiek sumažinti žvejojimo laivyno pajėgumus tolimuosiuose vandenyse – 8 procentais (Gt) Atlanto vandenyne žvejojimo laivyno pajėgumų. Taigi 2007–2013 metais numatoma mažinti bendrus Lietuvos žvejojimo laivyno pajėgumus 8–9 procentais.

Rengiant ir vykdam žvejojimo pastangų reguliavimo planus, bus atsižvelgiama į laivų žvejojimo veiklos ekonominį efektyvumą. Atsižvelgiant į skiriamas žvejojimo kvotas, bus siekiama išlaikyti žvejojimo pajamas, galėsiąs užtikrinti ne mažesnę kaip 10 procentų žvejojimo pelningumą.

68. Jūrų žuvininkystės stiprybės ir silpnybės, galimybės ir grėsmės aptartos II skyriaus 2 skirsnyje „Jūrų žuvininkystė“. Kadangi žvejojimo Atlanto vandenyne ir atviroje Baltijos jūroje bei mažos apimties priekrantės žvejojimo problemos ir poreikiai yra ganėtinai skirtingi, specifiniai, kiekvienai iš šių sričių keliami skirtingi tikslai ir uždaviniai.

69. Žvejojimo tolimuosiuose rajonuose. Pagrindinis tikslas žvejojimo tolimuosiuose rajonuose srityje – racionalus tolimosios žvejojimo galimybių panaudojimas ir naujų galimybių paieška. Siekiant įgyvendinti šį tikslą, išskelti tokie uždaviniai:

69.1. išsaugoti esamus žvejybos rajonus (Žvejybos Šiaurės Vakarų Atlante Organizacijos (toliau vadinama – NAFO) ir Šiaurės Rytų Atlanto Žvejybos Komisijos (toliau vadinama – NEAFC) reguliuojamos akvatorijos, Mauritanija, Svalbardas) ir ieškoti naujų (Marokas, Peru ir kitos valstybės);

69.2. modernizuoti žvejybos laivus;

69.3. suderinti žvejybos pajėgumus su galimybėmis.

70. Lietuvos žvejybos laivai žvejoja ne tik ES priklausančiuose vandenyse. Žvejybos laivai su Lietuvos vėliava žvejoja Šiaurės Vakarų ir Šiaurės Rytų Atlanto vandenyne (NAFO ir NEAFC), Norvegijos (Svalbardas), Mauritanijos ir Maroko išskirtinėse ekonominėse zonos. Siekdama užtikrinti Lietuvos žvejų, žvejojančių už ES vandenų ribų, interesus, Lietuva remia ES iniciatyvą sudaryti su trečiosiomis šalimis žvejybos sutartis, pagrįstas partnerystės principu.

71. Atlanto vandenyne žvejojantys laivai yra aprūpinti modernia navigacijos ir žuvų paieškos įranga ir nuolat techniškai prižiūrimi, tačiau jie sensta (vidutinis jų amžius – 25 metai). Todėl tolimuosiuose žvejybos rajonuose dirbantį žvejybos laivyną būtina modernizuoti: pagerinti saugumą, darbo ir higienos, produktų laikymo sąlygas, žvejybos priemonių selektyvumą, pereiti prie aplinką tausojančių ir energiją taupančių žvejybos būdų, pakeisti senus variklius į mažiau kuro naudojančius ir mažiau aplinką teršiančius naujus. Visi šie modernizavimo darbai turi būti atliekami nedidinant žvejybos laivų galimybių gaudyti žuvis. Šiam uždaviniui įgyvendinti numatoma panaudoti Europos žuvininkystės fondo paramą.

72. Siekiant suderinti žvejybos galimybes su žvejybos pajėgumais, seniausiems ir nenašiausiems žvejybos laivams bus suteikta galimybė nutraukti žvejybos veiklą visam laikui. Šis uždavinys bus įgyvendinamas iš Europos žuvininkystės fondo lėšų. Taip pat bus stiprinami administraciniai gebėjimai geriau kontroliuoti žvejybą tolimuosiuose rajonuose, analizuojami žvejybos rezultatai, ekonominis žvejybos laivyno darbo efektyvumas ir gyvybingumas.

73. Žvejyba atviroje Baltijos jūroje. Pagrindinis tikslas žvejybos atviroje Baltijos jūroje srityje – konkurencingo žvejybos verslo Baltijos jūroje plėtra ir tausojantis išteklių naudojimas. Siekiant įgyvendinti šį tikslą, iškelti tokie uždaviniai:

73.1. sudaryti sąlygas panaudoti visas kvotas;

73.2. suderinti žvejybos laivyno pajėgumus su žvejybos galimybėmis;

73.3. modernizuoti žvejybos laivus;

73.4. modernizuoti ir tobulinti žvejybos įrangą ir priemones (taikyti selektyvesnes, labiau tausojančias išteklius);

73.5. daugiau jaunų asmenų įtraukti į žvejybos veiklą;

73.6. užtikrinti tinkamą žvejybos infrastruktūros funkcionavimą krante.

74. Lietuva siekia panaudoti visas jai skiriamas žvejybos Baltijos jūroje kvotas, kartu vykdydama žuvų išteklių apsaugos politiką. Lietuvos žvejai panaudoja visą menkių kvotą, bet smulkiųjų pelaginių žuvų ir lašišų kvotos iki galo nepanaudojamos. Daugelio Baltijos jūroje

žvejojančių Lietuvos laivų žvejojimo įranga pritaikyta menkių žvejojimui, tačiau visiems žvejojimo laivams menkių kvotos nepakanka. Trūksta žvejojimo įrangos smulkiųjų pelaginių žuvų ir lašišų žvejojimui, taip pat šaldymo pajėgumų, kad žuvys išliktų geros kokybės ilgesnį laiką. Smulkiųjų pelaginių žuvų paklausa rinkoje ribota, nes nepakankamai išplėtoti šių rūšių žuvų perdirbimo pajėgumai krante, o rinkoje siūloma kaina už žaliavas nepadengia žvejojimo išlaidų. Todėl, pasinaudojant Europos žuvininkystės fondo parama, bus siekiama plėtoti smulkiųjų pelaginių žuvų perdirbimą ir tiekimą į rinką. Pradėjus perdirbti daugiau smulkiųjų pelaginių žuvų, kai kurie žvejojimo laivai bus perorientuojami selektyvesnei pelaginių žuvų žvejojimui. Šių priemonių įgyvendinimas padėtų išnaudoti visas Lietuvai skiriamas žvejojimo kvotas, padidinti žvejojimo verslo pelningumą ir konkurencingumą.

75. Baltijos jūroje žvejojantys laivai seni ir neekonomiški – jiems reikia daug kuro, jie neturi modernios įrangos palaikyti gerą žuvų kokybę gabenimo metu, juose palyginti prastos sanitarijos ir higienos sąlygos. Todėl Baltijos jūroje žvejojantį laivyną būtina modernizuoti: pagerinti sanitarines sugautų žuvų laikymo sąlygas, užtikrinti gerą jų kokybę ilgesnį laiką, pagerinti laivybos saugą ir darbo sąlygas. Žvejojimo laivų savininkams iš Europos žuvininkystės fondo lėšų bus sudaryta galimybė pakeisti senus variklius į mažiau kuro naudojančius ir mažiau aplinką teršiančius naujus, gerinti žuvų saugojimo sąlygas ir įrangą triumuose. Visi modernizavimo darbai bus atliekami nedidinant žvejojimo laivų galimybių gaudyti žuvis.

76. Seni ir nenašūs žvejojimo laivai, kuriuos modernizuoti netikslinga, turėtų nutraukti veiklą. Sumažėjus bendriems žvejojimo laivyno pajėgumams, padidės žuvų, ypač menkių, kvotos dalis, tenkanti vienam žvejojimo laivui, taigi ir žvejojimo pelningumas. 2004–2006 metų laikotarpiu, pasinaudojus žuvininkystės orientavimo finansinės priemonės (1999 m. birželio 21 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1263/1999 dėl Žuvininkystės orientavimo finansinio instrumento (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 1 skyrius, 3 tomas, p. 121), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2006 m. liepos 27 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1198/2006), parama, žvejojimo laivyno pajėgumai buvo sumažinti 10 procentų (kW), arba 8 procentais (Gt). Toks žvejojimo laivyno pajėgumų sumažėjimas padidino likusių žvejojimo laivų pelningumą, tačiau žvejojimo laivų skaičius dar nėra optimalus.

77. Vykdamas žvejojimo pastangų reguliavimo planus, įvykus gamtinei nelaimei arba kitu išskirtiniu atveju ir dėl to priverstinai laikinai sustabdžius žvejojimo veiklą, žvejojimo laivų savininkams numatoma, pasinaudojant Europos žuvininkystės fondo parama, kompensuoti patirtus nuostolius.

78. Siekiant racionaliai naudoti ir išsaugoti žuvų išteklius, bus remiama iniciatyva žvejoti selektyvesne žvejojimo įranga, padedančia išvengti nepageidautinos priegaudos. Šiam uždaviniui įgyvendinti numatoma panaudoti Europos žuvininkystės fondo lėšas.

79. Pastaruoju metu pastebima Lietuvos žvejojimo laivyne dirbančių kvalifikuotų darbuotojų senėjimo tendencija, todėl į žvejojimo sektorių planuojama pritraukti jaunų žvejų. Bus plėtojamas žuvininkystės specialybių mokymas profesinio mokymo įstaigose, mokymo centruose, bus stengiamasi į mokymo procesą aktyviai įtraukti ir darbdavius. Kai kurias

specialistus numatoma rengti ir perkvalifikuoti užsienio valstybių žuvininkystės profilio mokymo institucijose. Veikla, susijusi su mokymu ir perkvalifikavimu, remiama iš Europos žuvininkystės fondo ir Europos socialinio fondo. Iš Europos žuvininkystės fondo ir Europos socialinio fondo finansuotinos veiklos rūšių atskyrimas pateiktas 129 punkte. Iš Europos žuvininkystės fondo lėšų bus teikiama parama jauniems žvejams, siekiantiems pirmą kartą įsigyti nuosavybės teise žvejybos laivą ar jo dalį.

80. Kaip jau minėta, Klaipėdos valstybinio jūrų uosto teritorijoje, Smeltalės upės žiotyse, pastatytas žvejybos uostas Baltijos jūroje žvejojantiems laivams. Pasinaudojus žuvininkystės orientavimo finansinės priemonės parama, šiame uoste įrengiamas Žuvininkystės produktų aukcionas, kuris pagerins bendradarbiavimą tarp pardavėjų ir pirkėjų pirminio pardavimo grandyje.

81. Žvejyba Baltijos jūros priekrantėje. Pagrindinis tikslas žvejybos Baltijos jūros priekrantės srityje – racionalios žvejybos Baltijos jūros priekrantėje darni plėtra ir geros kokybės žuvininkystės produktų tiekimo vartotojams užtikrinimas. Siekiant įgyvendinti šį tikslą, iškelti tokie uždaviniai:

- 81.1. suderinti žvejybos pajėgumus su galimybėmis;
- 81.2. modernizuoti žvejybos laivus;
- 81.3. sukurti tinkamą žvejybos infrastruktūrą priekrantėje;
- 81.4. užtikrinti žvejų interesus statant Šventosios valstybinį jūrų uostą;
- 81.5. skatinti alternatyvią žvejybai veiklą.

82. Lietuvai priklauso maždaug 99 kilometrai Baltijos jūros pakrantės, kurioje žvejoja daugiau nei 100 įmonių. Žvejyba Baltijos jūros priekrantėje ypač svarbi dėl pakrantės gyventojų ekonominės ir socialinės priklausomybės nuo žvejybos. Siekiant suderinti Baltijos jūros priekrantės žvejybos pajėgumus su žvejybos galimybėmis, nenašiai dirbančios įmonės bus skatinamos pasitraukti iš žvejybos verslo, joms bus išmokamos kompensacijos. Šiam uždaviniui įgyvendinti numatoma pasinaudoti Europos žuvininkystės fondo parama.

83. Kai kuriuos Baltijos jūros priekrantėje žvejojančius laivus būtina modernizuoti, sudaryti juose tinkamas žuvų laikymo, geros kokybės užtikrinimo, saugos ir darbo sąlygas. Žvejybos laivų savininkams bus suteikta galimybė pakeisti senus laivų variklius naujais mažiau kuro naudojančiais ir mažiau teršiančiais aplinką. Visi šie darbai bus atliekami nedidinant žvejybos laivų galimybių gaudyti žuvis. Šiam uždaviniui įgyvendinti numatoma pasinaudoti Europos žuvininkystės fondo parama.

84. Sugautos žuvys iškraunamos krante vienoje iš 30 patvirtintų iškrovimo vietų, nors daugelis jų nėra specialiai tam pritaikytos, neatitinka sanitarijos ir higienos reikalavimų. Gerinant žvejybos kontrolę, bus mažinamas iškrovimo vietų skaičius, o svarbiausiose žvejams iškrovimo vietose bus siekiama sukurti tinkamą infrastruktūrą. Iki 2013 metų bent 6 žuvų iškrovimo vietose (Šventojoje, Danės upės žiotyse, Karklėje, Kunigiškiuose arba Nemirsetoje, Juodkrantėje ir Nidoje) bus skatinama sukurti tinkamą infrastruktūrą: prieplaukas su žvejybos laivų pakėlimo ir nuleidimo, žuvų iškrovimo, ledo gamybos, žuvų šaldymo įrenginiais,

remonto ir techninės priežiūros priemonėmis. Šiam uždaviniui įgyvendinti numatoma panaudoti Europos žuvininkystės fondo lėšas.

85. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006–2008 metų programoje, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2006 m. liepos 18 d. nutarimu Nr. X-767 (Žin., 2006, Nr. 80-3143), numatyta rekonstruoti Šventosios valstybinį jūrų uostą. Čia, rūpinantis žvejų interesais, būtina sudaryti tinkamas žvejojimo laivų priežiūros, žuvų iškrovimo, geros žuvų kokybės išsaugojimo laikymo metu ir pardavimo sąlygas. Uostų ir prieplaukų plėtrą numatoma remti iš Europos regioninės plėtros fondo. Iš Europos žuvininkystės fondo bus remiama žvejojimo infrastruktūrai reikalingų objektų statyba, plėtra, įrenginių įsigijimas.

Žvejojimo veikla Baltijos jūros priekrantėje garantuoja daugelio Baltijos jūros pakrantėje gyvenančių žmonių pajamas. Mažinant verslinę žvejojimą, būtina užtikrinti jų gerovę. Dėl žvejojimo laivų veiklos nutraukimo visam laikui darbo netekusiems žvejams bus sudarytos sąlygos gauti kompensacijas arba persikvalifikuoti, pasinaudojant Europos žuvininkystės fondo parama.

6. Žvejojimas vidaus vandenyse

86. Formuluojamą žvejojimo vidaus vandenyse tikslą bei uždavinius, buvo atsižvelgta į stiprybes ir silpnybes, galimybes ir grėsmes, aptartas II skyriaus 3 skirsnyje „Žvejojimas vidaus vandenyse“. Pagrindinis tikslas žvejojimo vidaus vandenyse srityje – konkurencingo žvejojimo verslo vidaus vandenyse sistemos sukūrimas, užtikrinant žuvų išteklių apsaugą ir sektoriaus plėtrą. Siekiant įgyvendinti šį tikslą, išskirti tokie uždaviniai:

86.1. teisinėmis ir ekonominėmis priemonėmis suderinti verslinę žvejojimą ir mėgėjišką žūklę vidaus vandenyse;

86.2. optimizuoti verslinę žvejojimą vidaus vandenyse, mažinant Kuršių mariose ir Kauno vandens talpykloje žvejojimo pajėgumus, didinant verslo konkurencingumą;

86.3. skatinti alternatyvią žvejojimo veiklą;

86.4. gausinti žuvų išteklius: sudaryti palankias sąlygas natūraliai jų reprodukcijai, migracijai ir nerštui, dirbtinai įveisti kai kurių rūšių žuvis;

86.5. optimizuoti žuvininkystės sistemos funkcionavimą;

86.6. modernizuoti žvejojimo laivus;

86.7. modernizuoti ir tobulinti žvejojimo įrangą bei priemones, taikyti selektyvesnes, labiau tausojančias išteklius;

86.8. mažinti žuviesių paukščių daromą žalą žuvų ištekliams;

86.9. sukurti žvejojimo laivų aptarnavimo infrastruktūrą Kuršių mariose ir Kauno vandens talpykloje;

86.10. įrengti vidaus vandenyse sužvejotų žuvų iškrovimo ir pirminio žuvininkystės produktų pardavimo punktus.

87. Vidaus vandens telkiniuose verslinės žvejojimo įrankiais 2005 metais sugauta 1545 tonos žuvų, daugiausia – Kuršių mariose ir Kauno vandens talpykloje, kur

susiklosčiusios stiprios verslinės žvejojimo tradicijos. Verslinė žvejojimo mažuose vidaus vandens telkiniuose nenaši ir nekonkurencinga. Numatoma mažinti verslinę žvejojimą mažesniuose nei 50 hektarų ežeruose, teikti juose prioritetą mėgėjiškos žūklės plėtrai.

88. Kai kurių žvejojančių Kuršių mariose ir Kauno vandens talpykloje žvejojimo įmonių pajamos neužtikrina jų gyvybingumo ir žvejų socialinių poreikių. Pasinaudojant Europos žuvininkystės fondo lėšomis, bus skatinama kurti alternatyvų verslą, kai kuriuos žvejojimo laivus perorientuoti į kitą veiklą. Atsižvelgiant į tai, kokia opi ši problema, bus ieškoma ir kitų būdų, kaip sudaryti galimybes norintiesiems pasitraukti iš verslo. Tai leistų sumažinti žvejojimo pajėgumus Kuršių mariose. Kartu padidėtų pasiliekančių verslinėje žvejojimoje įmonių veiklos efektyvumas ir konkurencingumas. Dėl sūraus vandens srautų, patenkančių į Kuršių marias (padidėjus vandens druskingumui dėl galimo globalinio klimato atšilimo ir kylančio jūros lygio, Nemuno nuotėkio mažėjimo ir ūkinės veiklos), tikėtinas neigiamas poveikis žvejojimui Kuršių mariose: žuvis traukiasi į pietinę Kuršių marių dalį, tinklai apželia vandens augalija. Dėl to daugelis Kuršių marių žvejojimo įmonių turi dėti daugiau pastangų, kad sugautų tiek pat žuvų kaip anksčiau, ir dėl to patiria nuostolių. Tam, kad būtų įvertintas galimas ūkinės veiklos poveikis sūraus vandens srautų patekimui į Kuršių marias ir su tuo susijęs žuvų pasitraukimas į pietinę Kuršių marių dalį, numatoma parengti studiją, kuri apibendrins atliktus šios planuojamos veiklos vertinimus, atliekamų monitoringo tyrimų duomenis ir jau pritaikytų priemonių įtaką aplinkai. Nustačius galimus neigiamus ūkinės veiklos padarinius aplinkai, bus imtasi priemonių neigiamam poveikiui sumažinti ar pašalinti.

89. ES teisės aktais patvirtinus vidaus vandenų gyvųjų išteklių atkūrimo priemones, žvejojimo veikla vidaus vandenyse gali būti laikinai sustabdyta. Tokiais atvejais žvejojimo laivų savininkams numatoma išmokėti kompensacijas iš Europos žuvininkystės fondo.

90. Kai kurie žvejojimo laivai, pasiliekantys vykdyti verslinę žvejojimą Kuršių mariose ir Kauno vandens talpykloje, bus modernizuojami. Modernizuojant šiuos žvejojimo laivus, bus siekiama pagerinti sanitarines sugautų žuvų laikymo sąlygas, užtikrinti tinkamą jų kokybę ilgesnį laiką, pagerinti laivybos saugą, darbo sąlygas. Bus diegiamos selektyvesnės žvejojimo priemonės. Šiam uždaviniui įgyvendinti numatoma gauti Europos žuvininkystės fondo paramą.

91. Siekiant išsaugoti ir atkurti Kuršių marių žuvų išteklius Lietuvos akvatorijoje, bus rengiami žuvų išteklių atkūrimo ir gausinimo planai, vykdoma žvejojimo stebėseną, nerštaviečių ir migracijos takų priežiūra neršto sąlygoms gerinti ir vertingų žuvų apsaugai užtikrinti. Didinant žuvų įveisimo darbų efektyvumą, bus daugiau įveisiama vertingų rūšių žuvų. Organizuojant žuvų išteklių atkūrimą, būklės stebėseną, žuvų įveisimo darbus, sisteminius žuvų išteklių tyrimus Kuršių mariose ir Nemuno žemupyje, numatoma glaudžiai bendradarbiauti su Rusijos Federacija, panaudojant Europos kaimynystės ir partnerystės priemonę (2006 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1638/2006, išdėstantis bendrąsias nuostatas, kurios nustato Europos kaimynystės ir partnerystės priemonę (OL 2006 L 310, p. 1). Iš Europos žuvininkystės fondo lėšų bus

remiamas žuvų nerštaviečių ir migracijos takų atkūrimas. Žuvų įveisimo darbai bus remiami iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų, tačiau tuomet, kai tiesioginis išteklių atkūrimas Bendrijos teisės akte numatytas kaip išsaugojimo priemonė, jis bus finansuojamas iš Europos žuvininkystės fondo.

92. Kuršių marių prieplaukose švartuojami žvejojimo laivai ir motorinės valtys, kurie žvejoja tiek Kuršių mariose, tiek Baltijos jūros priekrantėje. Žvejojimo laivų priežiūros ir remonto infrastruktūra prieplaukose apleista ir neišplėta. Žvejojimo laivams į krantą ištraukti yra 2 elingai: Smeltalės upės žiotyse pastatytame žvejojimo uoste Klaipėdos valstybinio jūrų uosto teritorijoje – Baltijos jūroje žvejojantiems laivams; Rusnėje, uždarnosios akcinės bendrovės „Rusnės žvejas“ uostelyje, – Kuršių mariose žvejojantiems laivams. Pastarąjį uostelį numatoma atnaujinti – įrengti jame žuvų iškrovimo, rūšiavimo ir atšaldymo įrangą. Rekonstruojant kitas prieplaukas, bus siekiama gerinti jų infrastruktūrą – modernizuoti įrangą, sudaryti palankias sąlygas žvejojimo laivų įplaukimui, aptarnavimui, remontui ir techninei priežiūrai. Iškraunamos produkcijos gerai kokybei išsaugoti planuojama statyti ir įrengti žuvų iškrovimo vietose atšaldymo, laikymo ir kitus objektus, gerinti higienos ir sanitarijos sąlygas. Šiems darbams vykdyti numatoma gauti finansinę paramą iš Europos žuvininkystės fondo. Žuvų vidaus vandenyse sugaunama ne tiek daug, kad būtų tikslinga įrengti aukcionus, todėl, pasinaudojant Europos žuvininkystės fondo parama, iki 2013 metų bus siekiama įrengti pirminio žuvų pardavimo punktus vidaus vandenų žvejojimo susitelkimo vietose.

7. Akvakultūra

93. Formuluojant akvakultūros plėtros tikslą ir uždavinius, buvo atsižvelgta į stiprybes ir silpnybes, galimybes ir grėsmes, aptartas II skyriaus 4 skirsnyje „Akvakultūra“. Pagrindinis tikslas akvakultūros srityje – akvakultūros ūkių konkurencingumo stiprinimas, geros kokybės ir platesnio asortimento produkcijos gamyba. Siekiant įgyvendinti šį tikslą, iškelti tokie uždaviniai:

93.1. modernizuoti akvakultūros įmones, derinti tai su galimybėmis stiprinti aplinkos apsaugą, saugoti biologinę įvairovę;

93.2. siekti didesnio akvakultūros įmonių produktyvumo ir konkurencingumo;

93.3. skatinti ekologinės žuvininkystės plėtrą;

93.4. užtikrinti auginamų žuvų sveikatingumą ir gerą kokybę;

93.5. skatinti rinkoje paklausių, vertingų rūšių žuvų auginimą;

93.6. mažinti žuvilesių paukščių daromą žalą žuvų auginimojams.

94. Šalies akvakultūros ūkiai yra seni, todėl bus remiamos investicijos į akvakultūros ūkių statybą, plėtrą, įrengimą ir modernizavimą, siekiant pagerinti darbo, higienos, žmonių ir gyvūnų sveikatingumo sąlygas ir produktų kokybę, sumažinti neigiamą ir padidinti teigiamą poveikį aplinkai. Bus skatinamas akvakultūros gamybos metodų, padedančių apsaugoti aplinką ir pagerinti jos kokybę, išsaugoti gamtą, naudojimas. Šiam uždaviniui įgyvendinti numatoma panaudoti Europos žuvininkystės fondo lėšas.

95. 2007–2013 metais žuvų auginimo tvenkiniuose numatoma intensyvinti gamybą. Modernizuojant tvenkinius, diegiant pažangias auginimo technologijas ir auginant įvairesnių rūšių žuvis, iš kiekvieno tvenkinių hektaro bus išauginama daugiau žuvų, didės gamybinis pajėgumas. 1990 metais iš kiekvieno ganyklinio tvenkinio hektaro buvo gauta 1400 kilogramų žuvų. Prognozuojama, kad iš kiekvieno ganyklinio tvenkinių hektaro 2007 metais vidutiniškai bus gaunama 740 kilogramų, 2013 metais – 990 kilogramų žuvų. 2007 metais prognozuojama pasiekti apie 52 procentus, 2013 metais – 69 procentus 1990 metų lygio (2004 metais – 46 procentai). Numatoma, kad modernizavus tvenkinius ir įdiegus naujas žuvų auginimo technologijas, šviežios žuvų produkcijos, pagamintos akvakultūros įmonėse, dalis padidės nuo 1,4 (2005 metų duomenimis) iki 2,5 procento (2013 metais), papildomai bus sukurta per 30 naujų darbo vietų.

96. Svarbią vietą tvenkinių žuvininkystėje užims ekologiškos produkcijos gamybos didinimas. Ekologiška produkcija bus populiarinama rinkodaros priemonėmis, o ekologiškų produktų gamybai ir toliau bus teikiama valstybės parama.

97. Siekiant užtikrinti tvenkiniuose auginamų žuvų sveikatingumą ir gerą kokybę, daug dėmesio bus skiriama žuvų ligų profilaktinėms ir gydomosioms priemonėms. Jos bus finansuojamos iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų.

98. Didinant auginamos produkcijos konkurencingumą ir žuvininkystės tvenkinių produktyvumą, bus toliau remiami karpių selekcijos darbai iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų. Karpių selekcija ir toliau bus orientuota į veidrodinių ir plikųjų karpių, turinčių paklausą Lietuvos vidaus rinkoje ir kai kuriose ES valstybėse narėse, auginimą. Bus skatinama įvairinti auginamą produkciją – auginti kitų rūšių žuvis (šamus, sterkus, upėtakius, lydekas ir t. t.) akvakultūros įmonių tvenkiniuose, pasinaudojant Europos žuvininkystės fondo parama.

99. Kadangi kai kurie žuvininkystės tvenkiniai yra seklūs, vidutinis jų gylis – apie 0,6–0,8 metro, juose auginamas žuvis ir joms duodamą pašarą lengvai suranda įvairūs vandens paukščiai. Todėl akvakultūros ūkių savininkams daroma didelė žala. Ją numatoma mažinti taikant paukščių baidymo būdus, numatytus 1979 m. balandžio 2 d. Tarybos direktyvoje Nr. 79/409/EEB dėl laukinių paukščių apsaugos (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 15 skyrius, 1 tomas, p. 98), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2006 m. lapkričio 20 d. Tarybos direktyva Nr. 2006/105/EB (OL 2006 L 363, p. 368). Įrangos, skirtos paukščiams baidyti akvakultūros ūkiuose, įsigijimas bus finansuojamas iš Europos žuvininkystės fondo.

8. Žuvų perdirbimo pramonė ir rinkodara

100. Formuluoiant žuvų perdirbimo pramonės ir rinkodaros plėtros tikslą ir uždavinius, buvo atsižvelgta į stiprybes ir silpnybes, galimybes ir grėsmes, aptartas II skyriaus 5 skirsnyje „Žuvų perdirbimo pramonė ir rinkodara“. Pagrindinis tikslas žuvų perdirbimo pramonės ir rinkodaros srityje – žuvų perdirbimo pramonės konkurencingumo stiprinimas,

efektyvesnės rinkodaros skatinimas ir geros kokybės produkcijos tiekimas vartotojams. Siekiant įgyvendinti šį tikslą, išskelti tokie uždaviniai:

- 100.1. skatinti naujų technologijų diegimą ir naujų produktų kūrimą;
- 100.2. gerinti žuvininkystės produktų kokybę, skatinti konkurenciją, plėsti žuvininkystės produktų asortimentą;
- 100.3. gerinti darbo ir higienos sąlygas perdirbimo įmonėse, mažinti neigiamą įtaką aplinkai;
- 100.4. didinti mikroįmonių ir mažųjų įmonių konkurencingumą;
- 100.5. plėtoti mažai naudojamų rūšių žuvų perdirbimą;
- 100.6. skatinti naujų rinkų paiešką ir tobulinti rinkodaros priemones;
- 100.7. skatinti naujų darbo vietų kūrimą.

101. Pastaraisiais metais žuvų perdirbimo pramonė šalyje plėtojosi sparčiai. Beveik visos įmonės turi ES veterinarinius sertifikatus, leidžiančius eksportuoti produkciją į ES ir trečiąsias šalis. Norint didinti žuvų perdirbimo įmonių konkurencingumą vidaus ir kitose rinkose, būtina ir toliau gerinti žuvininkystės produktų kokybę. Todėl planuojama skatinti mokslo ir gamybos ryšių plėtrą, investicijas į naujų technologijų kūrimą ir diegimą. Įdiegus naujas technologijas, bus plečiamas gaminamų žuvininkystės produktų asortimentas. Įmonių gamybos modernizavimui, plėtrai ir naujų rinkų paieškoms 2007–2013 metais planuojama gauti Europos žuvininkystės fondo paramą. Ypač daug dėmesio bus skiriama mikroįmonėms ir mažosioms įmonėms, nes joms nepakanka savų lėšų modernizavimui, gamybos plėtrai ir naujų technologijų diegimui.

102. Žuvų perdirbimo pramonei taikomi griežti sanitarijos ir higienos reikalavimai. Žuvų perdirbimo įmonėse privalu taikyti rizikos veiksnių analizės ir svarbių valdymo taškų kontrolės sistemą. Statant ir modernizuojant žuvų perdirbimo įmones, bus įgyvendinama rizikos veiksnių analizės ir svarbių valdymo taškų kontrolės sistema, vykdomi sanitarijos ir higienos, geriausios gamybos praktikos reikalavimai.

103. Lietuvos žuvų perdirbimo įmonės produkciją gamina daugiausia iš šaldytų žaliavų. Baltijos jūroje žvejojamos tik kelių rūšių žuvys – menkės, strimelės, šprotai, plekšnės. Lietuvos žvejai dėl sezoninės ir nestabilios žvejybos, nevisiško kvotų panaudojimo dar negali užtikrinti stabilaus šviežių žaliavų tiekimo perdirbimo įmonėms. Sprendžiant šią problemą, žvejybos, akvakultūros įmonės ir žuvų perdirbėjai bus skatinami glaudžiau bendradarbiauti.

104. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvoje neišplėtotas smulkiųjų pelaginių žuvų perdirbimas, numatoma remti pripažintas Lietuvos gamintojų organizacijas, žuvų perdirbimo įmones, kuriančias pajėgumus ir technologijas smulkiosioms pelaginėms žuvims perdirbti į žuvininkystės produktus. Šiam uždaviniui įgyvendinti numatoma gauti Europos žuvininkystės fondo paramą.

105. Lietuvos žuvų perdirbimo įmonių taikomos rinkodaros priemonės nėra labai efektyvios ir daro nedidelę įtaką žuvininkystės produktų suvartojimui. Be to, dar per maža ir Lietuvos vartotojų perkamoji galia. Prognozuojama, kad Lietuvos ekonomikos augimas

artimiausiu metu nesulėtės, todėl gyventojų pajamos ir perkamoji galia turėtų didėti. Taigi daugiau turėtų būti vartojama ir žuvininkystės produktų. Be to, panaudojant Europos žuvininkystės fondo lėšas, bus remiamos žuvų perdirbimo įmonių rinkodaros priemonės.

106. Vienas iš pagrindinių Lietuvos socialinės ir ekonominės politikos tikslų yra naujų darbo vietų kūrimas ir užimtumo kaimo vietovėse ir rajonuose skatinimas. Plėtojant žuvų perdirbimo pramonę, bus siekiama įgyvendinti šį tikslą. Prognozuojama, kad 2007–2013 metų laikotarpiu bus sukurta apie 300 naujų darbo vietų žuvų perdirbimo įmonėse, o pagaminamos produkcijos kiekis, įsteigus naujas žuvų perdirbimo įmones bei modernizavus jau veikiančias, padidės 25 procentais.

107. Iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (2005 m. birželio 21 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1290/2005 dėl Bendrosios žemės ūkio politikos finansavimo (OL 2005 L 209, p. 1), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2007 m. kovo 27 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 378/2007 (OL 2007 L 95, p. 1) gamintojų organizacijoms bus teikiama parama už veiklos programų įgyvendinimą ir išmokoms už intervenciją (intervencija suprantama taip, kaip nurodoma 1999 m. gruodžio 17 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 104/2000 dėl bendro žuvininkystės ir akvakultūros produktų rinkų organizavimo.).

9. Žuvininkystės regionų plėtra

108. Formuluojant žuvininkystės regionų plėtros tikslą ir uždavinius, buvo atsižvelgta į stiprybes ir silpnybes, galimybes ir grėsmes, aptartas II skyriaus 1 skirsnyje „Bendroji analizė“. Pagrindinis tikslas žuvininkystės regionų plėtros srityje – žuvininkystės regionų tvari plėtra ir gyvenimo kokybės juose gerinimas, remiantis vietos iniciatyva ir partneryste. Siekiant įgyvendinti šį tikslą, iškelti tokie uždaviniai:

108.1. telkti žuvininkystės regiono gyventojus ir ugdyti jų gebėjimus veikti kartu;

108.2. įgyvendinant žuvininkystės regionų plėtros strategijas:

108.2.1. kelti socialinę ir ekonominę žuvininkystės regionų gerovę, didinti žuvininkystės ir akvakultūros produktų vertę;

108.2.2. išlaikyti esamas ir kurti naujas darbo vietas, remiant žuvininkystės regionų, kurie dėl pokyčių žuvininkystės sektoriuje patiria socialinių ir ekonominių sunkumų, socialinę ir ekonominę pertvarką;

108.2.3. skatinti pakrančių ir gyvenviečių, kuriose vykdoma žuvininkystės veikla, aplinkos kokybės gerinimą;

108.2.4. skatinti nacionalinį ir tarptautinį žuvininkystės regionų bendradarbiavimą;

108.2.5. organizuoti žuvininkystės sektoriaus darbuotojų mokymą, kvalifikacijos kėlimo (prireikus – ir perkvalifikavimo) kursus.

109. Žuvininkystė Lietuvoje – senas tradicijas turinti veikla. Lietuvos regionai, labai priklausantys nuo žuvininkystės veiklos, pastaruoju metu patiria daug socialinių ir ekonominių sunkumų dėl žvejybos pajėgumų mažinimo, vykdomos išteklių tausojimo politikos. Iš žuvininkystės veiklos Lietuvoje vis sunkiau išgyventi, jaunimas mažai domisi šia

veikla, žuvininkystės bendruomenės silpnos, trūksta jų aktyvaus dalyvavimo kuriant savo regionų ateitį. Siekiant pakeisti esamą situaciją, bus naudojamos Europos žuvininkystės fondo parama, kad būtų sukurta žuvininkystės regiono vietos veiklos grupės, t. y. vienyti žuvininkystės veikla užsiimančios asmenys, vietos valdžios ir verslo atstovai. Šie žmonės bus skatinami veikti kartu geresnės gyvenimo kokybės labui žuvininkystės teritorijose, kurios galės būti pripažintos žuvininkystės regionais (t. y. savivaldybių teritorijos, kuriose daugiau nei 20 žmonių dirba žuvininkystės sektoriuje ir kurių daugiau kaip 4 procentus ploto sudaro vandens telkiniai) (priedo 3 pav.). Žuvininkystės regiono vietos veiklos grupės savo žuvininkystės regionams kurs strategijas, pagal kurias bus rengiami projektai, siekiant gauti Europos žuvininkystės fondo paramą. Tokiu būdu žuvininkystės regionuose bus įgyvendinamas principas „iš apačios į viršų“. Per žuvininkystės regiono vietos veiklos grupes bus atstovaujama įvairių gyventojų interesams. Siekiant užtikrinti, kad žuvininkystės regiono vietos veiklos grupėse dalyvautų moterys ir jaunimas, numatoma, kad šiose grupėse turėtų būti bent 20 procentų moterų ir bent vienas iki 25 metų asmuo.

110. Daugiausia žuvininkystės įmonių (81,3 procento) ir žuvininkystės sektoriuje užimtų darbuotojų – Klaipėdos apskrityje. Čia išplėtota žvejyba atviroje Baltijos jūroje ir jos priekrantėje, žuvų perdirbimas, žvejyba Kuršių mariose. Labiausiai tikėtina, kad kaip tik šioje apskrityje susikurs žuvininkystės regiono vietos veiklos grupės. Žuvininkystės sektoriuje dirbantys žmonės telkiasi tam tikruose šalies regionuose ir daro didelę įtaką jų vietinei ekonomikai. Antai 2005 metais Neringos miesto savivaldybėje žuvininkystės sektoriuje dirbantys žmonės sudarė net 21,8 procento visų šioje savivaldybėje dirbančių žmonių, Klaipėdos ir Palangos miestuose – atitinkamai 3,2 procento ir 1,8 procento, Šilutės rajone – 1,2 procento. Todėl Klaipėdos apskrityje išikūrusiems žuvininkystės regiono vietos veiklos grupėms bus teikiamas prioritetas paramai iš Europos žuvininkystės fondo gauti.

111. Žuvininkystės regiono vietos veiklos grupės galės susikurti ir kitose Lietuvos savivaldybių teritorijose, kuriose daug žmonių užimta žuvininkystės sektoriuje. Tose Lietuvos teritorijose, priešingai nei Klaipėdos apskrityje, daugiau yra perdirbimo ir akvakultūros įmonių. Šalies upėse ir ežeruose žvejoja mažos, nedidelio investicinio pajėgumo vidaus vandenų žvejybos įmonės, žuvų jos sugauna nedaug. Mažėjant žuvų ištekliams, žvejybos verslas kai kuriuose vidaus vandenyse tapo neperspektyvus. Verslinę žvejybą ežeruose ir upėse planuojama laipsniškai mažinti plėtojant rekreacinę žuvininkystę. Taigi vykdant socialinę ir ekonominę pertvarką šiose teritorijose ir siekiant užsibrėžtų uždavinių, bus naudojamos Europos žuvininkystės fondo paramos galimybės.

112. Socialinė ir ekonominė žuvininkystės regionų gerovė gali būti kuriama steigiant naujas darbo vietas asmenims, kurie neteko darbo dėl žvejybos pajėgumų mažinimo, taip pat žvejų šeimų nariams, kurie kaimo vietovėse dažnai neturi darbo, o dėl to – ir socialinių garantijų. Žvejų pajamos yra labai mažos, veikla sezoninė, todėl bus skatinama veiklos rūšių diversifikacija, kad žvejai turėtų po kelias darbo vietas. Siekiant regionų socialinės ir ekonominės pertvarkos, bus skatinama turizmo (ypač ekologinio) plėtra, inovacijų ir naujų

idėjų sklaida. Žuvininkystės regionai taps konkurencingesni ir patrauklesni ne tik turistams, investuotojams, bet ir patiems regionų gyventojams.

113. Šiuo metu Lietuvos žuvų perdirbimo įmonės daugiausia eksportuoja savo pagamintus produktus į užsienio rinkas. Žuvininkystės produktų, pateikiamų į vidaus rinką, asortimentas yra nedidelis, o Lietuvos vartotojai mažai išmano apie vietinės gamybos žuvų produkciją. Didėjant gyventojų perkamajai galiai, didės ir susidomėjimas žuvininkystės produktais, kuriuos gamins Lietuvos žuvų perdirbimo įmonės. Žuvininkystės produktų vertės didinimas, asortimento plėtra, naujų technologijų ir mokslo žinių pritaikymas galėtų būti skatinami organizuojant jūros gėrybių parodas, degustacijas-seminarus, tarptautines žuvininkystės produktų gamintojų konferencijas ar žuvininkystės produktų vartojimo rėmimo programas. Žuvininkystės produktų vertės didinimas, jų populiarinimas gali prisidėti prie žuvininkystės regionų plėtros, darbo vietų kūrimo, investicijų pritraukimo.

114. Siekiant palikti patrauklią aplinką ir istorinį paveldą ateities kartoms, būtina išsaugoti senuosius Nidos, Mingės, Rusnės ir kitus žvejų kaimelius, natūralią jų aplinką. Būtina restauruoti senus architektūrinius pastatus ir gamtos paminklus, esančius gyvenvietėse, susijusiose su žuvininkystės veikla, ypač skatinti, kad jie būtų pritaikomi ekologiniam turizmui. Šiam tikslui bus naudojama Europos žuvininkystės fondo parama.

115. Regionų plėtrai, konkurencingumo didinimui, inovacijų sklaidai būtina patirtis ir bendradarbiavimas su kitais žuvininkystės regionais nacionaliniu ir tarptautiniu lygiais. Šiam uždaviniui pasiekti bus teikiama Europos žuvininkystės fondo parama.

116. Vykstant socialiniams ir ekonominiams pokyčiams žuvininkystės sektoriuje, bus skatinamas žuvininkystės regiono bendruomenių iniciatyvumas. Pasinaudojant Europos žuvininkystės fondo parama, bus tobulinami žuvininkystės bendruomenių įgūdžiai, organizuojamas jų mokymas, kaip įgyti gebėjimų, kurių reikia žuvininkystės veiklos grupių strategijoms parengti ir įgyvendinti. Taip pat bus siekiama finansuoti priemonės, skirtas žuvininkystės sektoriaus specialistų (ypač moterų) mokymui. Parama bus teikiama iš Europos žuvininkystės fondo.

10. Suderinimas su bendrąja žuvininkystės politika, Bendrijos horizontaliosios politikos sritimis, kitais nacionaliniais ir ES strateginiais dokumentais bei fondais

Nacionalinio strateginio plano ir ES bei kitų Lietuvos strateginių dokumentų suderinimas

117. 2005 metų pavasarį ES Vadovų Tarybos susitikime atnaujintoje Lisabonos strategijoje numatytas tikslas paversti Europą dinamiška ir konkurencinga erdve, patrauklia investuoti ir dirbti, daugiau dėmesio teikiant ūkio augimui ir darbo vietų kūrimui. Lisabonos strategijos tikslų Lietuvoje siekiama įgyvendinant Valstybės ilgalaikės raidos strategiją, patvirtintą Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187 (Žin., 2002, Nr. 113-5029). Nacionalinis strateginis planas yra nuosekliai suderintas su minėtu strateginiu dokumentu, jo tikslais ir prioritetais. Antai:

117.1. Žinių visuomenės srityje (apima mokslo ir švietimo, gyventojų kompetencijos, valstybės valdymo ir savivaldos bei kultūros kryptis) bus skatinama mokslo ir verslo bendradarbiavimas, naujų technologijų kūrimas ir diegimas, kvalifikacijos kėlimas, paveldo išsaugojimas, savivaldybių institucijų ir vietinių bendruomenių įsitraukimas (žr. III skyriaus 4 skirsnį „Mokslas ir žmogiškieji ištekliai“ ir 9 skirsnį „Žuvininkystės regionų plėtra“).

117.2. Ekonomikos konkurencingumo srityje (apima pramonės ir verslo, energetikos, transporto ir tranzito, žinių ekonomikos ir elektroninio verslo, kaimo ir žemės ūkio plėtros, finansų politikos, regionų plėtros ir turizmo kryptis) numatyta pertvarkyti žvejybą vidaus vandenyse ir jūrose, skatinti perdirbimo ir akvakultūros įmonių plėtrą, ypač didinti produkcijos įvairovę ir gerinti kokybę (žr. III skyriaus 5 skirsnį „Jūrų žuvininkystė“, 6 skirsnį „Žvejyba vidaus vandenyse“, 7 skirsnį „Akvakultūra“ ir 8 skirsnį „Žuvų perdirbimo pramonė ir rinkodara“).

117.3. Visuomenės saugumo srityje (apima aplinkos apsaugos, krašto apsaugos, viešojo saugumo, socialinės apsaugos, sveikatos apsaugos, užsienio politikos ir teisėkūros kryptis) bus suteikiama parama, skirta kompensuoti socialines ir ekonomines žuvininkystės sektoriaus pertvarkymo sąnaudas, skatinti žuvininkystės sektoriaus plėtrą, siekiant apsaugoti aplinką ir pagerinti jos kokybę.

118. Nacionalinis strateginis planas atitinka 2001 metų Geteborge Lietuvos ir kitų ES valstybių narių pasirašytą susitarimą, kad Lisabonos strategijos tikslai būtų papildyti būtinumo tausoti aplinką nuostatomis. Šio tikslo bus siekiama investuojant į aplinką tausojančius įrenginius ir technologijas, derinant laivyno žvejybos pajėgumus su žuvų ištekliais bei saugant gyvuosius vandens išteklius.

119. Rengiant Nacionalinį strateginį planą, prioritetai nustatyti atsižvelgiant ir į kitus nacionalinius ilgalaikius strateginius dokumentus (Nacionalinę darnaus vystymosi strategiją, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarimu Nr. 1160 (Žin., 2003, Nr. 89-4029); Lietuvos regioninės politikos iki 2013 metų strategiją, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. gegužės 23 d. nutarimu Nr. 575 (Žin., 2005, Nr. 66-2370), ir įvairių sektorių strategijas).

Bendroji žuvininkystės politika ir Bendrijos horizontaliosios politikos kryptys

120. Kuriant Nacionalinį strateginį planą, daug dėmesio buvo skiriama svarbiausiems bendrosios žuvininkystės politikos aspektams, įskaitant tausojantį žuvų išteklių naudojimą (žr. III skyriaus 5 skirsnį „Jūrų žuvininkystė“), darnią žvejybos vidaus vandenyse, akvakultūros bei žuvų perdirbimo pramonės ir rinkodaros plėtrą (žr. III skyriaus 6 skirsnį „Žvejyba vidaus vandenyse“, 7 skirsnį „Akvakultūra“ ir 8 skirsnį „Žuvų perdirbimo pramonė ir rinkodara“), bendrojo intereso priemonėms, tvariai žuvininkystės regionų plėtrai ir efektyviam valdymui (žr. III skyriaus 2 skirsnį „Valdymo sistema“ ir 9 skirsnį „Žuvininkystės regionų plėtra“).

121. Nacionaliniame strateginiame plane numatytas Bendrijos horizontaliųjų politikos krypčių įgyvendinimas. Antai III skyriaus 4 skirsnyje „Mokslas ir žmogiškieji ištekliai“ aptariamos investicijos į žuvininkystės sektoriaus žmogiškuosius išteklius ir lyčių lygybės aspektas. Aplinkos klausimai aptarti III skyriaus 3 skirsnyje „Žvejojimo kontrolė ir duomenų rinkimas“, 9 skirsnyje „Žuvininkystės regionų plėtra“, iš dalies – ir kituose skirsniuose. Apibendrinant reikia pasakyti, kad dalies žvejojimo laivų žvejojimo veiklos nutraukimas visam laikui turės tiesioginį teigiamą poveikį Baltijos jūros aplinkai ir gyviesiems vandens ištekliams. Žvejojimo laivų modernizavimas taip pat teigiamai paveiks Baltijos jūros gamtą. Įdiegus naują įrangą žvejojimo laivuose, sumažės vandens tarša. Selektivesnių žvejojimo technologijų ir metodų naudojimas užtikrins nepageidaujamos žuvų priegaudos sumažėjimą – tai ypač aktualu Baltijos jūros vandens ištekliams. Žvejojimo uostų ir prieplaukų plėtra, akvakultūros ir žuvų perdirbimo įmonių modernizavimas sumažins taršos riziką. Gyvųjų vandens išteklių apsauga ir plėtra padės atkurti vertingų rūšių žuvų išteklius.

122. Kartu su projektais bus rengiamos ir aplinkos apsaugos ataskaitos, kuriose nustatomi, aprašomi ir įvertinami reikšmingi projektų įgyvendinimo padariniai aplinkai, taip pat priimtinos alternatyvos, atsižvelgiant į projektų tikslus ir geografinę taikymo sritį. Nacionalinės valdžios institucijos atliks projektų įgyvendinimo reikšmingų padarinių aplinkai stebėseną.

Siekiant išsaugoti bioįvairovę, buvo įkurtos saugomos Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ vietovės pagal 1979 m. balandžio 2 d. Tarybos direktyvą Nr. 79/409/EEB dėl laukinių paukščių apsaugos. Šiuo metu Europos ekologinis tinklas „Natura 2000“ sudaro apie 15 procentų Lietuvos teritorijos. Tačiau Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ vietovių steigimas dar neužbaigtas. Numatoma, kad iki 2013 metų saugomų teritorijų tinklas apims apie 17 procentų Lietuvos teritorijos. Kai kurie vidaus vandenų telkiniai ir akvakultūros ūkiai patenka į šį tinklą. Siekiant išsaugoti gamtines vertybes, turi būti imtasi veiksmų, užtikrinančių, kad žvejojimo ir gamybos veikla atitiktų aplinkosaugos reikalavimus.

Akvakultūros ūkiai Lietuvoje taip pat gali prisidėti prie aplinkos taršos mažinimo. Įgyvendinant Nacionalinį strateginį planą, daug dėmesio bus skiriama 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvai Nr. 2000/60/EB, nustatančiai Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 15 skyrius, 5 tomas, p. 275), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2001 m. lapkričio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu Nr. 2455/2001/EB (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 15 skyrius, 6 tomas, p. 358). Bus skatinama ekologinės žuvininkystės plėtra akvakultūros ūkiuose, teikiama parama akvakultūros gamybos įrenginių statybai, įrengimui, modernizavimui siekiant sumažinti aplinkos ir vandens taršą, vykdomos kitos vandens apsaugos priemonės iš Europos žuvininkystės fondo lėšų.

Ryšys su Veiksmų programa ir kitų ES fondų parama

123. Daugelis tikslų ir uždavinių, nustatytų Nacionaliniame strateginiame plane, yra labai svarbūs įgyvendinant bendrąją žuvininkystės politiką. Šie tikslai ir uždaviniai bus įgyvendinami naudojant Bendrijos finansinę paramą žuvininkystei. Nacionalinis strateginis planas sudarytas atsižvelgiant į 2006 m. liepos 27 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1198/2006 dėl Europos žuvininkystės fondo. Be to, kaip numatyta minėtojo reglamento 17 straipsnyje, Lietuva parengė Veiksmų programą, kurioje detalai aprašytas Nacionalinio strateginio plano įgyvendinimas, kiek tai susiję su Europos žuvininkystės fondo lėšų panaudojimu.

Nacionalinio strateginio plano uždavinius padės įgyvendinti ir kita ES finansinė parama: Europos žemės ūkio garantijų fondas (2005 m. birželio 21 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1290/2005 dėl Bendrosios žemės ūkio politikos finansavimo), Bendrijos finansinės priemonės, skirtos bendrajai žuvininkystės politikai ir jūrų teisei įgyvendinti (2006 m. gegužės 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 861/2006, nustatantis Bendrijos finansines priemones, skirtas bendrajai žuvininkystės politikai ir jūrų teisei įgyvendinti), Europos kaimynystės ir bendradarbiavimo priemonė.

124. Siekiant sinergijos tarp Europos žuvininkystės fondo, Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai, Europos socialinio fondo, Europos regioninės plėtros fondo, Sanglaudos fondo, Nacionalinis strateginis planas buvo suderintas su kitais strateginio planavimo dokumentais, skirtais pasinaudoti ES parama 2007–2013 metų laikotarpiu: Nacionaline 2007–2013 metų kaimo plėtros strategija ir Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategija. Derinimas vyko komisijose ir grupėse, sudarytose minėtiems dokumentams parengti: komisijoje, kuri rengė Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją; darbo grupėse, kurios rengė Nacionalinę 2007–2013 metų kaimo plėtros strategiją; darbo grupėse, kurios rengė Nacionalinį strateginį planą. Taip pat buvo organizuojami *ad hoc* tarpžinybiniai susitikimai.

125. Persidengiant Europos žuvininkystės fondo, Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai, Europos socialinio fondo, Europos regioninės plėtros fondo paramos galimoms sritims, buvo nustatytos skiriamosios linijos tarp šių fondų, kad Europos žuvininkystės fondo lėšomis nebūtų remiamos tos veiklos sritys, kurias reikėtų finansuoti iš kitų fondų.

126. Siekiant išvengti dvigubą finansavimo bioįvairovės ir aplinkos išsaugojimo srityje, numatomas Europos žuvininkystės fondo ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai paramos atskyrimas. Iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai bus teikiama kompensacinio pobūdžio parama asmenims, kurių žemės ar miškų valdos yra Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoje ir kurie privalo laikytis papildomų ūkinės veiklos apribojimų, aplinkosaugos reikalavimams įgyvendinti. O iš Europos žuvininkystės fondo bus teikiama parama išmokant kompensacijas už akvakultūros gamybos metodus, padedančius apsaugoti aplinką, gerinti aplinkos kokybę ir išsaugoti gamtą, taikymą.

127. Su žuvininkystės sektoriumi susijusios mikroįmonės, mažosios ir vidutinės įmonės, siekiančios gauti negražinamą paramą investicijoms į kūrimąsi, plėtrą ir veiklos įvairinimą, remiamos Europos žuvininkystės fondo lėšomis. O su žuvininkystės sektoriumi

susijusios įmonės, siekiančios gauti kreditus investicijoms į kūrimąsi, plėtrą ir veiklos įvairinimą, priskiriamos ES struktūrinės paramos taikymo sričiai ir bus remiamos iš Europos regioninės plėtros fondo lėšų.

128. Regioninės politikos srityje Lietuvos 2007–2013 metų Nacionalinė kaimo plėtros strategija, kaip ir Nacionalinis strateginis planas, numato paramą gyvenimo kokybės kaime gerinimui ir veiklos įvairinimui. Tačiau Nacionalinis strateginis planas orientuotas į tuos Lietuvos regionus, kurie susiję su žuvininkyste. Paramą kaimo plėtrai, pakrančių vietovių aplinkos kokybės gerinimui, išsaugojimui ir turizmo plėtrai įmanoma skirti iš kelių fondų. Siekiant išvengti dvigubojo finansavimo pagal panašias priemones iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (4 kryptis – „Leader+“), Europos regioninės plėtros fondo ir Europos žuvininkystės fondo (4 prioritėtinė kryptis – „Tvari žuvininkystės regionų plėtra“), Europos žuvininkystės fondo lėšomis bus finansuojama tik tokia veikla, kuri bus numatyta žuvininkystės regionų plėtros strategijose.

129. Iš Europos žuvininkystės fondo bus teikiama parama žuvininkystės sektoriaus darbuotojų mokymui. Europos socialinis fondas per užimtumo tarnybą (Lietuvos darbo biržą) rems ieškančius darbo asmenis, kurie sieks naujos kvalifikacijos ir naujų įdarbinimo galimybių (įskaitant asmenis, palikusius žuvininkystės sektorių). Taip pat iš Europos žuvininkystės fondo bus teikiama parama žuvininkystės sektoriaus darbuotojų mokymui žuvininkystės regiono teritorijoje, jeigu tai bus žuvininkystės regiono plėtros strategijos dalis.

130. Mokslo institucijų arba įmonių inicijuojami moksliniai tyrimai, mokslo ir technologijų centrų plėtra, inovacijas skatinančių įstaigų steigimas bus finansuojami iš Europos regioninės plėtros fondo lėšų. O parama mokslininkų ir žuvininkystės sektoriaus ūkio subjektų partnerystės skatinimui bus teikiama iš Europos žuvininkystės fondo lėšų. Bandomieji projektai, kurių tikslas – įgyti ir skleisti naują techninę informaciją ir kurie susiję žuvininkystės sektoriumi, bus remiami iš Europos žuvininkystės fondo.

131. Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijoje numatoma plėtoti bendrąją infrastruktūrą. Panaudojant Europos regioninės plėtros fondo lėšas, numatoma investuoti į uostų gilinimą, krantinių statybą ir rekonstravimą, uostų sąveikos su geležinkelio ir automobilių transportu gerinimą, vidaus vandenų kelių įrengimą, vietinės reikšmės kelių tiesimą, kai pareiškėjas yra savivaldybės. O iš Europos žuvininkystės fondo bus finansuojamos investicijos į žvejybos infrastruktūros įrengimą, modernizavimą ir plėtrą – tiek, kiek tai susiję su žvejybos veikla (pavyzdžiui, šaldymo įrenginių, ledo generatorių, rūšiavimo patalpų, žvejybos reikmenų sandėliukų, kitų objektų ir įrenginių, tiesiogiai susijusių su žuvininkystės veikla, įrengimas, statyba ir plėtra).

IV. NUMATOMI FINANSINIAI IŠTEKLIAI 2007–2013 METAMS¹

Sritis	Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2007–2013 metų veiksmų programa ²					Kitų ES finansinių instrumentų ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos, mln. litų	Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos, mln. litų	Iš viso lėšų, mln. litų
	viešoji parama, mln. litų	Europos žuvininkystės fondo paramos lėšos		Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos				
		mln. litų	bendros paramos dalis, procentais	mln. litų	bendros paramos dalis, procentais			
Valdymo sistema	11,07	8,302	4,4	2,768	4,8	–	–	11,07
Žvejybos kontrolė ir duomenų rinkimas	–	–	–	–	–	6,734 ³	–	6,734
Mokslas ir žmogiškieji ištekliai	3,989	2,992	1,6	0,997	1,7	–	–	4,489
Jūrų žuvininkystė	80,873	65,043	34,4	15,83	27,7	–	–	180,873
Žvejyba vidaus vandenyse	30,034	22,526	11,9	7,508	13,2	–	17,5 ⁴	47,534
Akvakultūra	37,799	28,349	15	9,45	16,6	–	20,049 ⁵	57,848
Žuvų perdirbimo pramonė ir rinkodara	51,454	38,591	20,4	12,863	22,5	0,9 ⁶	–	52,354
Žuvininkystės regionų plėtra	30,816	23,112	12,3	7,704	13,5	–	–	30,816
Iš viso	246,035	188,914	100	57,12	100	7,634	37,549	391,718

¹Prie žuvininkystės sektoriaus plėtros 2007–2013 metais prisidės parama iš Europos regioninės plėtros fondo ir Europos socialinio fondo lėšų.

²Pagal 2006 m. liepos 27 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1198/2006 dėl Europos žuvininkystės fondo.

³Bendrijos finansinės priemonės, skirtos bendrajai žuvininkystės politikai ir jūrų teisei įgyvendinti (2006 m. gegužės 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 861/2006, nustatantis Bendrijos finansines priemones, skirtas bendrajai žuvininkystės politikai ir jūrų teisei įgyvendinti), ir Lietuvos nacionalinė žuvininkystės duomenų rinkimo programa (2000 m. birželio 29 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1543/2000, nustatantis duomenų, būtinų Bendrijos bendrosios žuvininkystės politikos vykdymui, rinkimo ir tvarkymo sistemą (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 4 skyrius, 4 tomas, p. 288) (3,733 mln. litų).

⁴Nacionalinė priemonė – žuvivaisa vidaus vandenų telkiniuose (preliminarus lėšų poreikis apskaičiuotas pagal Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto įkainių nustatymo metodiką ir remiantis paskutinių metų įveisimo medžiagos viešųjų pirkimų ir pardavimų kainomis).

⁵Valstybės pagalba ekologiškai žuvininkystei ir akvakultūrai (valstybės pagalbos biudžetas, suderintas su Europos Komisija, yra 11,049 mln. litų 2007–2010 metų laikotarpiui; 2011–2013 metų laikotarpiui papildomai reikės 9 mln. litų).

⁶Europos žemės ūkio garantijų fondas (2005 m. birželio 21 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1290/2005 dėl Bendrosios žemės ūkio politikos finansavimo) (biudžetas yra 0,9 mln. litų 2007–2010 metų laikotarpiui, apskaičiuotas vadovaujantis 1999 m. gruodžio 17 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 104/2000 dėl bendro žuvininkystės ir akvakultūros produktų rinkų organizavimo, taip pat faktiniu lėšų panaudojimu 2006 metais).

Sritis	Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2007–2013 metų veiksmų programa ⁷					Kitų ES finansinių instrumentų ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos, mln. eurų	Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos, mln. eurų	Iš viso lėšų, mln. eurų
	viešoji parama, mln. eurų	Europos žuvininkystės fondo paramos lėšos		Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos				
		mln. eurų	bendros paramos dalis, procentais	mln. eurų	bendros paramos dalis, procentais			
Valdymo sistema	3,207	2,405	4,4	0,801	4,8	–	–	3,206
Žvejybos kontrolė ir duomenų rinkimas	–	–	–	–	–	1,95 ⁸	–	1,95
Mokslas ir žmogiškieji ištekliai	1,155	0,866	1,6	0,289	1,7	–	–	1,3
Jūrų žuvininkystė	23,423	18,838	34,4	4,584	27,7	–	–	52,384
Žvejyba vidaus vandenyse	8,699	6,523	11,9	2,175	13,2	–	5,068 ⁹	13,767
Akvakultūra	10,948	8,21	15	2,737	16,6	–	5,807 ¹⁰	16,754
Žuvų perdirbimo pramonė ir rinkodara	14,903	11,177	20,4	3,726	22,5	0,26 ¹¹	–	15,163
Žuvininkystės regionų plėtra	8,925	6,694	12,3	2,231	13,5	–	–	8,925
Iš viso	71,257	54,713	100	16,543	100	2,47	10,875	114,54

⁷Pagal 2006 m. liepos 27 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1198/2006 dėl Europos žuvininkystės fondo.

⁸Bendrijos finansinės priemonės, skirtos bendrajai žuvininkystės politikai ir jūrų teisei įgyvendinti (2006 m. gegužės 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 861/2006, nustatantis Bendrijos finansines priemones, skirtas bendrajai žuvininkystės politikai ir jūrų teisei įgyvendinti), ir Lietuvos nacionalinė žuvininkystės duomenų rinkimo programa (2000 m. birželio 29 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1543/2000, nustatantis duomenų, būtinų Bendrijos bendrosios žuvininkystės politikos vykdymui, rinkimo ir tvarkymo sistemą) (1,08 mln. eurų).

⁹Nacionalinė priemonė – žuvivaisa vidaus vandenų telkiniuose (preliminarus lėšų poreikis apskaičiuotas pagal Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto įkainių nustatymo metodiką ir remiantis paskutinių metų įveisimo medžiagos viešųjų pirkimų ir pardavimų kainomis).

¹⁰Valstybės pagalba ekologiškai žuvininkystei ir akvakultūrai (valstybės pagalbos biudžetas, suderintas su Europos Komisija, yra 3,2 mln. eurų 2007–2010 metų laikotarpiui; 2011–2013 metų laikotarpiui papildomai reikės 2,6 mln. eurų).

¹¹Europos žemės ūkio garantijų fondas (2005 m. birželio 21 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1290/2005 dėl Bendrosios žemės ūkio politikos finansavimo) (biudžetas yra 0,26 mln. eurų 2007–2010 metų laikotarpiui, apskaičiuotas vadovaujantis 1999 m. gruodžio 17 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 104/2000 dėl bendro žuvininkystės ir akvakultūros produktų rinkų organizavimo, taip pat faktiniu lėšų panaudojimu 2006 metais).

V. NACIONALINIO STRATEGINIO PLANO PLĖTROS, ĮGYVENDINIMO IR STEBĖSENOS PROCEDŪROS

132. Nacionalinis strateginis planas pradėtas rengti 2005 metų spalio mėnesį. Jo rengimą koordinavo Žemės ūkio ministerija ir Žuvininkystės departamentas.

133. Rengiant Nacionalinį strateginį planą, buvo nuolat konsultuojamasi su socialiniais ir ekonominiais, instituciniais partneriais ir Europos Komisija. Surengta po kelis dvišalius susitikimus su kiekvienos žuvininkystės sektoriaus srities atstovais. Susitikimų metu socialiniams partneriams buvo pristatytos ES paramos galimybės, numatytos 2006 m. liepos 27 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 1198/2006 dėl Europos žuvininkystės fondo, ir Nacionaliniame strateginiame plane identifikuotos žuvininkystės sektoriaus problemos bei plėtros kryptys, finansiniai ištekliai.

134. Socialiniams partneriams aktuali informacija buvo ir yra pateikiama Žemės ūkio ministerijos interneto svetainėje (www.zum.lt), taip pat buvo išsiunčiama elektroniniu paštu arba raštu. Susitikimų metu, elektroniniu paštu bei raštu socialiniai partneriai pateikė pastabas. Į jas pagal galimybes atsižvelgta. Visa informacija apie žuvininkystės plėtros kryptis ateinančių 7 metų laikotarpiu, ES paramą sektoriui pateikiama ir Žuvininkystės departamento interneto svetainėje (www.zuvdep.lt).

135. Siekiant aktyviau įtraukti socialinius ir institucinius partnerius į Nacionalinio strateginio plano ir Veiksmų programos rengimo procesą, iš valstybės ir savivaldybių institucijų, mokslo ir žuvininkystės sektoriaus atstovų buvo sudarytos koordinacinė ir specialistų darbo grupės (žemės ūkio ministro 2005 m. gruodžio 5 d. įsakymas Nr. 3D-561 „Dėl koordinacinės darbo grupės sudarymo“ (Žin., 2005, Nr. 144-5256) ir 2005 m. gruodžio 5 d. įsakymas Nr. 3D-562 „Dėl specialistų darbo grupės sudarymo“ (Žin., 2005, Nr. 144-5257). Specialistų darbo grupė nagrinėjo daugiau specifinius, ekspertinių žinių reikalingus klausimus, kilusius rengiant Nacionalinį strateginį planą ir Veiksmų programą. Koordinacinė darbo grupė priimdavo galutinius (dažnai politinio pobūdžio) sprendimus dėl atitinkamų Nacionalinio strateginio plano ir Veiksmų programos nuostatų.

136. Nacionalinis strateginis planas ir Veiksmų programa buvo pristatyti viešam aptarimui, siekiant informuoti visuomenę apie Lietuvos žuvininkystės plėtros kryptis 2007–2013 metų laikotarpiu, ES paramos sektoriui galimybes ir atsakyti į rūpimus klausimus.

137. Esminiai Nacionalinio strateginio plano tikslai ir uždaviniai bus įgyvendinami per Veiksmų programą. Kad sklandžiai būtų sprendžiami esminiai žuvininkystės klausimai, Žemės ūkio ministerijoje buvo sudarytas Žuvininkystės reikalų komitetas (žemės ūkio ministro 2006 m. rugsėjo 1 d. įsakymas Nr. 3D-354 „Dėl Žuvininkystės reikalų komiteto“ (Žin., 2006, Nr. 95-3750, Nr. 125-4770), susidedantis iš ministerijos ir jai pavaldžių institucijų vadovų.

138. Siekiant užtikrinti paramos tarp ES struktūrinių fondų ir Europos žuvininkystės fondo suderinimą, į Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2007–2013 metų veiksmų programos Stebėsenos komiteto (toliau vadinama – Stebėsenos komitetas) sudėtį bus įtraukti Finansų

ministerijos, kaip institucijos, atsakingos už ES sanglaudos politikos ir ES struktūrinės paramos panaudojimo koordinavimą, ir kitų suinteresuotų institucijų atstovai, o Žemės ūkio ministerijos, kuri yra Veiksmų programos vadovaujančioji institucija, atstovas dalyvaus ES struktūrinių fondų Bendrajame stebėsenos komitete.

Taip pat bus užtikrinta, kad tas pats projektas nebūtų finansuojamas tiek iš Europos žuvininkystės fondo, tiek iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai, nes Žemės ūkio ministerija koordinuos minėtųjų fondų paramos panaudojimą, programų administravimą, o faktiškai ta pati institucija, t. y. Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos, administruos Veiksmų programą projektų lygmeniu.

Žemės ūkio ministerija yra atsakinga už Stebėsenos komiteto sudarymą. Šis komitetas kasmet įvertins, kaip įgyvendinamas Nacionalinis strateginis planas. Žemės ūkio ministerija prireikūs inicijuos Nacionalinio strateginio plano pakeitimus. Nacionalinis strateginis planas tvirtinamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu, todėl prireikūs jį pakeisti bus taikomos Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų pakeitimo procedūros, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktais.

139. Iki 2011 metų pabaigos numatomi debatai tarp Lietuvos ir kitų ES valstybių narių dėl Nacionalinio strateginio plano turinio ir įgyvendinimo pažangos. Prieš tai Lietuvoje bus surengtas viešas pasitarimas, kuriame dalyvaus įvairūs socialiniai ir ekonominiai partneriai, institucijos ir organizacijos. Šio pasitarimo metu pateiktos pastabos bus apibendrintos, į jas bus atsižvelgta pristatant Lietuvos poziciją dėl Nacionalinio strateginio plano debatuose su kitomis ES valstybėmis narėmis.

VI. LIETUVOS ŽUVININKYSTĖS SEKTORIAUS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO PROGNOZĖS

140. Šiame skyriuje pateikiamos Lietuvos žuvininkystės sektoriaus strategijos įgyvendinimo prognozės 2007–2013 metų laikotarpiu.

1 lentelė. Prognozuojami Lietuvos žvejybos laivyno pajėgumai 2013 m. gruodžio 31 dieną

Rodikliai	Laivų										amžius, metais
	ilgio grupės	skaičius			talpa			variklių galingumas			
		viene-tais	pokytis nuo 2006 metų, procentais	procentais	tūkst. Gt	pokytis nuo 2006 metų, procentais	procentais	tūkst. kW	pokytis nuo 2006 metų, procentais	procentais	
Tolimosios žvejybos	>40	14	-17,6	5	50,1	-14,2	91,5	48,6	-11,7	76,1	34
Atviros Baltijos jūros ir priekrantės	24–<40	34	-26,1	12,1	4	-25,8	7,3	8	-21,8	12,5	33
	12–<24	4	-42,9	1,4	0,1	-41,8	0,1	0,4	-41,9	0,6	34
	<12	108	-46,3	38,6	0,2	-53,5	0,4	2,4	-49,8	3,7	21
Vidaus vandens	<15	120	-40,6	42,9	0,4	-42,9	0,7	4,5	-35,7	7	19
Iš viso		280	-40,8	100	54,8	-15,8	100	63,9	-17,8	100	25

2 lentelė. Sugauta žuvų ir pagaminta žuvininkystės produktų 2005 metais ir šio rodiklio prognozė 2013 metams

Rodikliai	2005 metais (tūkst. tonų)	Numatoma pasiekti 2013 metais (pokytis nuo 2005 metų, procentais)
Sugauta žuvų:		
tolimuosiuose rajonuose	124,687	-2
Baltijos jūroje	13,467	+80
vidaus vandens telkiniuose	1,546	+10
Pagaminta akvakultūros produktų	2,014	+90
Perdirbimo pramonės įmonių pagaminta žuvų ir kitų jūros produktų	75,5	+25

3 lentelė. Žuvininkystės sektoriuje užimtų žmonių skaičius 2005 metais ir šio rodiklio prognozė 2013 metams

Rodikliai	2005 metais (darbuotojais)	Numatoma pasiekti 2013 metais (pokytis nuo 2005 metų, procentais)
Tolimuosiuose rajonuose	1750	-10
Priekrantėje	290	-40
Baltijos jūroje	237	-15
Akvakultūra	333	10
Žvejyba vidaus vandenyse	300	-30
Perdirbimo pramonė	4420	6,3

4 lentelė. Žuvininkystės produktų importas, eksportas ir suvartojimas 2005 metais, šių rodiklių prognozės 2013 metams

Rodikliai	2005 metais	Numatoma pasiekti 2013 metais (pokytis nuo 2005 metų, procentais)
Žuvų ir jų produktų importas:		
tūkst. tonų	92,35	+5
mln. litų	472,2	+20
Žuvų ir jų produktų eksportas:		
tūkst. tonų	92	+20
mln. litų	513,2	+65
Žuvų ir jų produktų suvartojimas, kilogramais vienam gyventojui per metus	14	+15

5 lentelė. Kiti strateginiai rodikliai

Rodikliai	2005 metais	Numatoma pasiekti 2013 metais (pokytis nuo 2005 metų, procentais)
Įmonių, dalyvaujančių gamintojų organizacijose ir asociacijose, skaičiaus kitimas, procentais	50	+10
Darbo jėgos produktyvumo kitimas, tonomis vienam žmogui	29,6	+15
Numatomas žuvininkystės sektoriaus administravimui reikalingų darbuotojų skaičiaus kitimas, darbuotojais	42	+14

Lietuvos žuvininkystės sektoriaus
2007–2013 metų nacionalinio strateginio plano
priedas

DUOMENYS APIE ŽUVININKYSTĖS SEKTORIŲ

1 lentelė. Lietuvos žvejybos laivynas 2005 m. sausio 1 dieną

Žvejybos rajonas	Laivų							amžius, metais
	ilgio grupės	skaičius		talpa		variklių galingumas		
		vienetais	procentais	tūkst. Gt	procentais	tūkst. kW	procentais	
Tolimosios žvejybos	>40	22	7,3	67,8	90	59,1	76	27
Atviros Baltijos jūros ir Baltijos jūros priekrantės*	24–<40	58	19,2	6,6	8,8	12,4	16	28
	12–<24	15	5	0,5	0,7	1,6	2	38
	<12	207	68,5	0,4	0,6	4,7	6	21
Iš viso		302	100	75,4	100	77,8	100	23

* Trumpesni nei 12 metrų žvejybos laivai žvejoja Baltijos jūros priekrantėje, ilgesni nei 24 metrų – atviroje Baltijos jūroje. Dalis 12–24 metrų ilgio žvejybos laivų žvejoja Baltijos jūros priekrantėje, dalis – atviroje Baltijos jūroje.

Šaltinis – ES žvejybos laivų registras (duomenys tikrinti 2006 m. rugsėjo 21 d.).

2 lentelė. Lietuvos žvejybos laivynas 2006 m. sausio 1 dieną

Žvejybos rajonas	Laivų							amžius, metais
	ilgio grupės	skaičius		talpa		variklių galingumas		
		vienetais	procentais	tūkst. Gt	procentais	tūkst. kW	procentais	
Tolimosios žvejybos	>40	17	3,6	58,4	90	55	72,5	28
Atviros Baltijos jūros ir Baltijos jūros priekrantės*	24–<40	46	9,7	5,4	8,3	10,2	13,5	28
	12–<24	7	1,5	0,1	0,2	0,7	0,9	37
	<12	201	42,5	0,4	0,7	4,7	6,2	22
Vidaus vandenų	<15	202	42,7	0,7	0,9	7	6,9	19
Iš viso		473	100	65	100	77,6	100	23

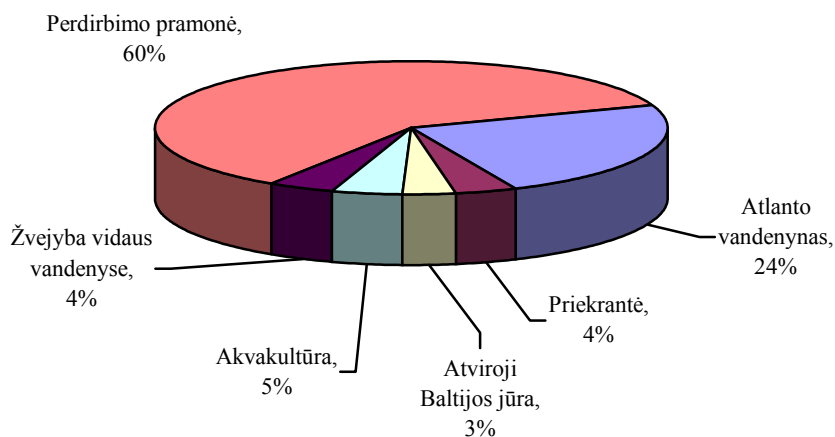
* Trumpesni nei 12 metrų žvejybos laivai žvejoja Baltijos jūros priekrantėje, ilgesni nei 24 metrų – atviroje Baltijos jūroje. Dalis 12–24 metrų ilgio žvejybos laivų žvejoja Baltijos jūros priekrantėje, dalis – atviroje Baltijos jūroje.

Šaltiniai: ES žvejybos laivų registras (duomenys tikrinti 2006 m. rugsėjo 21 d.), Žuvininkystės departamento prie Žemės ūkio ministerijos duomenys.

3 lentelė. Žuvininkystėje užimtų žmonių skaičius 2002–2005 metais

	2002 metais	2003 metais	2004 metais	2005 metais	2006 metais
Žvejyba tolimuosiuose rajonuose	1730	2033	1811	1750	1500
Žvejyba priekrantėje	295	295	295	290	300
Žvejyba atviroje Baltijos jūroje	336	412	317	237	200
Žvejyba vidaus vandenyse	300	300	300	300	300
Akvakultūra	282	297	333	333	440
Perdirbimo pramonė	4000	3500	4400	6300	6300
Iš viso	6943	6837	7456	7330	9040

Šaltiniai: Žuvininkystės departamento prie Žemės ūkio ministerijos, Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto tyrimų duomenys.

1 pav. Žuvininkystėje užimtų žmonių pasiskirstymas tarp subsektorių 2006 metais

4 lentelė. Žuvininkystės sektoriuje registruotų įmonių skaičius 2001–2005 metais

	2001 metais	2002 metais	2003 metais	2004 metais	2005 metais
Žvejyba tolimuosiuose rajonuose	5	5	5	5	5
Žvejyba priekrantėje	109	109	103	103	102
Žvejyba atviroje Baltijos jūroje	44	44	42	40	31
Žvejyba vidaus vandenyse*	88	87	85	81	80
Akvakultūra	17	17	17	18	18
Perdirbimo pramonė	90	85	62	38	35
Iš viso	352	346	313	285	271

* Kuršių mariose ir Kauno vandens talpykloje.

Šaltinis – Žuvininkystės departamento prie Žemės ūkio ministerijos duomenys.

5 lentelė. Lietuvai suteiktos žvejybos kvotos

Žvejybos rajonas ir žuvų rūšys	2005 metais	2006 metais	2007 metais
Baltijos jūra			
strimelės, tonomis	3405	3382	3874
menkės, tonomis	2768	3216	2921
lašišos, vienetais	6992	6992	6642
šprotai, tonomis	24750	21060 t	22745
NAFO			
šiaurinės krevetės 3L kvadrato, tonomis	144	245	245
šiaurinės krevetės 3M kvadrato, dienomis	579	579	579
jūros ešeriai, tonomis	5196	4590	3805
kalmarai, tonomis	128	128	128
juodieji (Grenlandijos) paltusai, tonomis	27	26	22,6
rajos, tonomis	119	119	119
NEAFC			
skumbrės, tonomis	85	88	100
giliavandeniai rykliai, tonomis	10	10	4
juodosios kardžuvės, tonomis	1	1	1

Žvejybos rajonas ir žuvų rūšys	2005 metais	2006 metais	2007 metais
bukasnukės ilgauodegės, tonomis	109	109	96
melsvosios molvos, tonomis	2	2	2
juodieji (Grenlandijos) paltusai, tonomis	10	8	6
Afrikos pakrančių valstybių vandenys			
Mauritanijos Islamo Respublikos išskirtinė ekonominė zona (sardinėlės, stauridės, afrikinės skumbrės, sardinės, ančiuviai ir kitos), tonomis	–	120500	120500
Maroko Karalystės išskirtinė ekonominė zona (sardinėlės, stauridės, afrikinės skumbrės, sardinės, ančiuviai ir kitos), tonomis	–	15520	15520
Norvegijos vandenys (Svalbardo žvejybos rajonas) (šiaurinės krevetės), dienomis	647	647	647

6 lentelė. Atlanto vandenyne ir Baltijos jūroje 2001–2005 metais sugauta žuvų, tūkst. tonų

Rodikliai	2001 metais	2002 metais	2003 metais	2004 metais	2005 metais
Atlanto vandenyne ir Baltijos jūroje, iš viso	148,977	148,073	155,246	160,222	138,238
Atlanto vandenyne, iš viso	138,953	139,482	145,831	147,597	124,691
iš jų:					
sardinės, ančiuviai	8,8	22,39	26,59	27,548	21,976
jūrų ešeriai	20,182	21,853	21,631	7,136	2,359
krevetės	5,414	6,707	5,539	7,057	5,86
sardinėlės	30,8	22,205	31,332	35,372	19,328
skumbrės	11,849	13,719	21,846	15,868	14,962
stauridės	57,544	46,282	32,439	49,312	55,831
kitos	4,364	6,326	6,454	5,304	4,375
Baltijos jūroje, iš viso	10,024	8,591	9,415	12,625	13,547
iš jų:					
menkės	3,852	2,964	2,9	3,382	2,993
strimelės	1,639	1,537	2,109	1,845	0,748
šprotai	3,135	2,8	3,032	6,185	8,635
plekšnės	1,137	1,081	1,102	0,901	0,949
kitos	0,261	0,209	0,272	0,312	0,222

Šaltinis – Žuvininkystės departamento prie Žemės ūkio ministerijos duomenys.

7 lentelė. Natūraliuose vidaus vandenų telkiniuose sugauta ir akvakultūros tvenkiniuose išauginta žuvų 2001–2005 metais, tonomis

Sugavimo vieta	2001 metais	2002 metais	2003 metais	2004 metais	2005 metais
Verslinė žvejyba natūraliuose vidaus vandenų telkiniuose:	1432	1702	1629	1592	1546
Kuršių marios	1091	1311	1283	1237	1167
Kauno vandens talpykla	105	142	137	230	150
ežerai	63	50	51	31	39
upės	167	197	157	75	182
polderiai	6	2	1	19	8

Sugavimo vieta	2001 metais	2002 metais	2003 metais	2004 metais	2005 metais
Akvakultūros tvenkiniai	2001	1750	2348	2689	2014
Iš viso	3433	3452	3977	4281	3560

Šaltinis – Žuvininkystės departamento prie Žemės ūkio ministerijos duomenys.

8 lentelė. Žuvininkystės produktų gamyba, importas, eksportas, vartojimas 2001–2005 metais*

Rodikliai	2001 metais	2002 metais	2003 metais	2004 metais	2005 metais
Pagaminta žuvų ir kitų jūros produktų (išskyrus konservus), tūkst. tonų	57,5	65,1	50,6	61,8	57,9
Pagaminta žuvų ir kitų jūrų produktų konservų, tūkst. tonų	7,8	7,9	1,8	0,6	0,9
Žuvų ir jų produktų importas:					
tūkst. tonų	79,1	71,7	75,4	69,1	92,35
mln. litų	322,8	298,7	300,5	289,1	472,2
Žuvų ir jų produktų eksportas:					
tūkst. tonų	56,4	63,8	78,4	67,2	92
mln. litų	228,7	276,8	334,3	339,5	513,2
Žuvų ir jų produktų suvartojimas, kilogramais vienam gyventojui per metus	14,4	12	14	14,2	14

* Be žuvininkystės produktų, pagamintų ir eksportuotų tiesiogiai iš tolimuosiuose vandenyse žvejojantių laivų.

Šaltinis – Žuvininkystės departamento prie Žemės ūkio ministerijos duomenys.

9 lentelė. Pagamintos produkcijos vertė 2002–2005 metais, mln. litų

Rodikliai	2002 metais	2003 metais	2004 metais	2005 metais
Jūrų žuvininkystė	178,4	187,5
Atlanto vandenyne*	159,4	167,2
Žvejyba Baltijos jūroje	19,4	19,1	19	20,3
Baltijos jūroje*	18,1	18	17,6	18,6
priekrantėje	1,3	1,1	1,4	1,7
Žvejyba vidaus vandenyse:	3,5	3	3,4	4,1
iš jų Kuršių mariose	2,4	2,1	2,5	3,2
Akvakultūra	8,2	11,3	13,8	13,4
Perdirbimo pramonė	364	536,4
Iš viso	559,6	741,4

* Anketinių tyrimų duomenys.

Šaltiniai: Žuvininkystės departamento prie Žemės ūkio ministerijos, Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto tyrimų duomenys.

10 lentelė. Pagrindiniai ekonominiai Baltijos jūros žvejybos laivyno rodikliai
2003–2005 metais

Rodikliai	Tinklais žvejojantys laivai (12–40 metrų ilgio)			Traleriai (12–40 metrų ilgio)			Priekrantėje žvejojantys laivai (mažiau kaip 12 metrų ilgio)		
	2003 metais	2004 metais	2005 metais	2003 metais	2004 metais	2005 metais	2003 metais	2004 metais	2005 metais
Pajamos, tūkst. litų	6747	3415	2191	11574	14174	14163	1053	1360	1659
Išlaidos degalams, tūkst. litų	825	801	302	3436	2289	3665	211	173	280
Kitos operatyvinės veiklos išlaidos, tūkst. litų	1478	1167	325	3146	1474	2422	221	387	285
Laivo remontas, tūkst. litų	242	532	102	974	967	1006	66	7	19
Įgulos darbo užmokestis, tūkst. litų	1139	1412	707	2900	1982	3851	249	325	863
Nusidėvėjimas, tūkst. litų	252	169	197	1316	625	812	48	31	128
Palūkanos, tūkst. litų	31	0	0	10	48	0	3	3	0
Grynasis pelnas, tūkst. litų	2780	-670	556	-207	6785	2406	256	435	83
Grynoji pridėtinė vertė, tūkst. litų	4202	915	1461	4019	9440	7069	556	794	1074
Grynasis pelnas, procentais	41,2	–	25,4	–	47,9	17	24,3	32	5
Grynoji pridėtinė vertė, procentais	62,3	26,8	66,7	34,7	66,6	49,9	52,8	58,4	64,7
Žvejybos pastangos, žvejybos dienomis	2700	1468	705	4900	3100	4110	7900	3946	5751
Iškraunamų žuvų kiekis, tonomis	2155	817	458	6818	11172	6509	444	591	412